

Siste Sjanse

- Stiftelse for bevaring av biologisk mangfold

Ekstrakt

Siste Sjanse har foretatt en kartlegging og verdivurdering av naturtyper i Rendalen kommune. Arbeidet har dels bestått i en gjennomgang av eksisterende litteratur om natur i kommunen og dels i nytt feltarbeid. Rapporten er utarbeidet for å gi en oversikt over hvordan arbeidet har blitt gjennomført og for å gi en beskrivelse av naturgrunnlag, en del viktige naturtyper arts mangfold og fremtidige oppgaver knyttet til videre kartleggingsarbeid i kommunen.

Totalt 163 lokaliteter er med i det endelige utvalget. De 163 lokalitetene er fordelt på fem hovednaturtyper og 19 ulike naturtyper i henhold til DN-håndbok 13.

Av de 163 naturtypene er 28 vurdert som svært viktige (verdi A), 59 som viktige (verdi B) og 76 som lokalt viktige (verdi C).

Nøkkelord

Hedmark
Biologisk mangfold
Naturtyper
Rendalen
Rødlistearter

ISSN: 1501-0708

ISBN: 82-92005-67-6

Siste Sjanse – rapport 2005-10

Tittel

Kartlegging og verdivurdering av naturtyper og biologisk mangfold i Rendalen kommune

Forfattere

Sigve Reiso og Tom Hellik Hofton

Dato

01.12.2005

Antall sider

42

Økonomisk støtte

Naturtypekartleggingen i Rendalen kommune er finansiert av Rendalen kommune og Fylkesmannens miljøvern avdeling, Hedmark.

Siste Sjanse Oslo-kontor: Maridalsveien 120, 0461 OSLO
Telefon 22716095. E-post: sigve@sistesjanse.no
Siste Sjanse Arendal-kontor: Telefon 37060418/95979612.
E-post: arne@sistesjanse.no

Nettadresse: www.sistesjanse.no

Forord

Siste Sjanse har i løpet av 2005 kartlagt og verdisatt viktige naturtyper i Rendalen kommune. Arbeidet har bestått av litteraturgjennomgang, feltarbeid, databehandling og rapportering. Siste Sjanse takker for godt samarbeid med utmarkskonsulent Vegard Mømb i Rendalen kommune.

Takk også til Paul Misterosen, Sæming Granrud, Harald Nordtun, Ajas Kiær, Per Helge Bjøntegaard, Svein Erik Bjørke, Erik O. Trøen, Trond Kristiansen og Ulf Martinsen for nyttig tips om potensielle naturtypelokaliteter i kommunen.

Siste Sjanse og undertegnede håper at denne rapporten kan være med på å bedre kunnskapsgrunnlaget for og oppmerksomheten omkring forvaltningen av det biologiske mangfoldet i Rendalen kommune, med tanke på langsiktig sikring. Vi håper også at rapporten kan danne grunnlaget for en handlingsplan for biologisk mangfold i kommunal regi.

Oslo, 01.12.2005

Sigve Reiso og Tom Hellig Hofton
Siste Sjanse

Sammendrag

Siste Sjanse har i 2005 gjennomført kartlegging og verdisetting av naturtyper i Rendalen kommune etter DN-håndbok 13. Kartleggingen er basert på eget feltarbeid, gjennomgang av litteratur (inkl. internett), herbariemateriale og kontakt med enkeltpersoner.

Totalt 163 lokaliteter er med i det endelige utvalget. De 163 lokalitetene er fordelt på fem hovednaturtyper og 19 ulike naturtyper i henhold til DN-håndbok 13.

Av de 163 naturtypene er 28 vurdert som svært viktige (verdi A), 59 som viktige (verdi B) og 76 som lokalt viktige (verdi C).

Totalt 45 arter som står på den norske rødlisten er inkludert i naturtyper i Rendalen kommune pr. 2005. Av disse tilhører fem kategorien direkte truet (E), 8 tilhører kategorien sårbar (V), 5 tilhører kategorien sjelden (R), 26 tilhører kategorien hensynskrevende (DC) og en tilhører kategorien bør overvåkes (DM). Ytterligere 14 rødlistearter er kjent fra kommunen men ikke knyttet til en naturtype.

Alle registreringsdata er lagt inn i databasen Natur2000, og overført til kommunen. Områdene er digitalisert i ArcView. Denne rapporten oppsummerer en del fakta om biologisk mangfold og naturtyper i Rendalen kommune, med størst fokus på truede/viktige typer og på rødlistearter.

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
NOEN BILDER FRA ULIKE NATURTYPER I RENDALEN.....	5
1. BAKGRUNN	6
2. GJENNOMFØRING	6
2.1. FORARBEIDER OG FELTARBEID	6
2.2. DATABEHANDLING.....	7
2.3. RAPPORTERING	7
3. METODE	8
3.1. KRITERIER FOR Å SKILLE MELLOM SVÆRT VIKTIGE, VIKTIGE OG LOKALT VIKTIGE OMRÅDER	8
3.2. BEHANDLING AV DATA – DATABASE	9
3.3. VERDISSETTING AV LOKALITETER MED RØDLISTEARTER.	11
4. NATURGRUNNLAG	12
4.1. AREALFORDELING.....	12
4.2. BELIGGENHET, TOPOGRAFI, KLIMA OG BERGGRUNN.....	12
4.3. VEGETASJON	13
5. NATURTYPER OG ARTSMANGFOLD I RENDALEN.....	15
5.1. OVERSIKT OVER KARTLAGTE NATURTYPER.....	15
5.2. SPEIELLE NATURTYPER I RENDALEN – ANSVARSTYPER.....	15
5.2.1. Urskog/gammelskog av furu	16
5.2.2. Fosserøyksoner/bekkekløfter	16
5.2.3. Viktige bekkedrag i dalbunnen i hoveddalførene.....	16
5.2.4. Andre viktige naturtyper	17
5.3. ARTER.....	18
5.3.1. Rødlistede sopp.....	18
5.3.2. Rødlistede lav og moser.....	21
5.3.3. Rødlistede karplanter	23
5.3.4. Rødlistede amfibier.....	24
5.3.5. Rødlistede invertebrater	24
6. FORMELT VERNETE OMRÅDER I RENDALEN	24
7. VIDERE ARBEID.....	26
7.1. PRIORITERTE OPPGAVER.....	26
7.2. ÅPENHET OMKRING MILJØDATA	27
8. LITTERATUR	28
8. VEDLEGG.....	30
VEDLEGG 1. RØDLISTEKATEGORIER	30
VEDLEGG 2: KORT LOKALITETSI NFORMASJON.....	31
VEDLEGG 3: KART.....	43

Noen bilder fra ulike naturtyper i Rendalen.

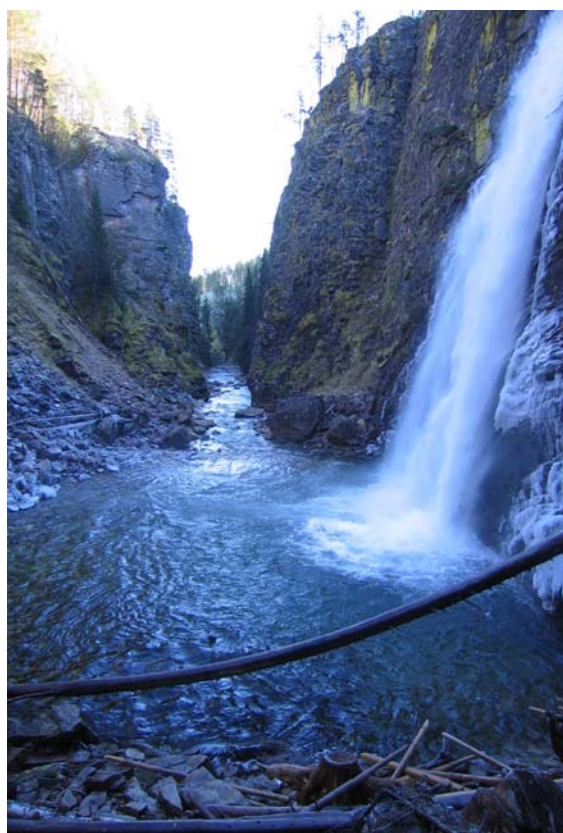
Brannflate i tørr furuskog med mye død ved øst for Storsjøen lok 1025.

Flommarkskog langs Unnsetåa lok 1153.

Urskogsner granskog i Hanestadnea lok 1007.

Fosserøyksone ved Tegningfallet, lok 1094.

Beitebakke i Øvre Rendal med hardt beitepress, lok 1140.

Østamyra, en delvis inntakt lavlandsmyr nord for Lomnessjøen, lok 1155.

1. Bakgrunn

Det er et uttalt mål at tapet av biologisk mangfold skal stanses innen 2010 (St meld nr 21 2004-2005). En forutsetning for å nå denne ambisiøse målsettingen er en kunnskapsbasert og langsiktig forsvarlig forvaltning av arealer. Forutsetningene for å klare dette er for det første at en kjenner til de arealene/områdene som er særlig viktige for bevaring av biologisk mangfold. For det andre må disse områdene underlegges en forvaltning som gjør at verdiene i dem bevares på en forsvarlig og langsiktig måte.

Som et ledd i arbeidet med bevaring av biologisk mangfold i Norge er det en politisk målsetting at alle landets kommuner skal ha gjennomført kartlegging og verdisetting av viktige områder for biologisk mangfold på sine arealer (St. meld. nr. 58 1996-97). Direktoratet for naturforvaltning startet i 1999 opp prosjektet: *Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold*. Direktoratet har i denne anledning utarbeidet to håndbøker som angir hvordan kommunen skal finne fram til et utvalg viktige naturtyper og hvordan disse områdene skal verdisettes og innpasses i kommunens arealplaner (Direktoratet for naturforvaltning 1999a). Naturtypekartleggingen fokuserer direkte på de viktigste områdene for biologisk mangfold.

2. Gjennomføring

2.1. Forarbeider og feltarbeid

Før prosjektet startet var kunnskapen om biologisk viktige områder i Rendalen fragmentarisk og spredt. Skogen er godt kartlagt på enkelte store eiendommer i kommunen (gjennom nøkkelbiotopkartlegginger), samt i områder vurdert for vern. De viktigste kildene til informasjon om lokaliteter i skog er registreringer av nøkkelbiotoper på Borregaard (Haugset 1999) og Statskog/Statsalmenninger (Korbøl 2003), samt undersøkelser av verneområder på Statskogs areal (Heggland m. fl. 2005; NINA m. fl. 2005), og undersøkelser i forbindelse med vernearbeidet for Sølen-området (Blindheim m. fl. 2004). Fra disse undersøkelsene som ofte beskriver store verneområder, er det også kartlagt mindre arealer (kjerneområder) med særlige ansamlinger av verdier. I naturtyperegistreringen er det valgt å kun inkludere disse kjerneområdene i basen. Også enkelte botaniske undersøkelser er foretatt i kommunen. Anders Oftens sørbergundersøkelser (Often 1997), registreringer av kantsoner langs Unnsetåa-Finnstadåa (Wold 1987) og registreringer av flommark langs Glomma (Fremstad 1998) er de viktigste kildene.

Det er gjennomført MIS (Miljøregistrering i skog) i forbindelse med takst i søndre deler av kommunen (Foran 2004). Disse dataene har vært tilgjengelige men har vært vanskelige å konvertere til naturtyper. MIS-kartleggingen omfatter 589 delvis overlappende livsmiljøer med en gjennomsnittsstørrelse på 9,7 daa. Få arter er registrert og ingen av lokalitetene er beskrevet med tekst. Dette gjør verdisetting og klassifiseringen av områdene vanskelig uten kvalitetssikring i felt. En slik relativt omfattende feltundersøkelse er ikke prioritert i denne kartleggingen og kun områder som overlapper med andre registreringer er lagt inn i kommunens database. Det er likevel grunn til å understreke at det i en del tilfeller er ganske dårlig overlapp mellom områder vurdert som viktige i MiS-kartleggingen og i naturtypekartleggingen. Den viktigste (og kanskje mest relevante) forskjellen ligger i at MiS-kartleggingen i mange tilfeller har avgrenset bare små arealer innenfor områder som biologisk sett fungerer og bør forvaltes som samlete, større naturtyper. MiS-figurene har dermed bare i relativt liten grad fanget opp de viktigste kvalitetene på mange lokaliteter. Ikke minst gjelder

dette der verdiene i stor grad er knyttet til mer storskala landskapsformer (som bekkekløfter), samt også gammel furuskog.

Omtrent tolv dagsverk i perioden juni til oktober 2005 har vært benyttet dels til å sjekke status på usikre lokaliteter, dels til å registrere nye områder. Gjennom intervjuer, samtaler med kommunen og en naturfaglig vurdering ble kulturlandskap, bekkekløfter, kalkskog, skog i ulent terreng, samt flommarkskog langs bekker prioritert ved feltarbeidet. Mange nye lokaliteter og nye rødlistede arter for kommunen ble dokumentert ved feltarbeidet, deriblant en rekke svært viktige områder (A-verdi).

Sett bort fra innleggelse av kjerneområder fra nyere verneundersøkelser i skog, har areal innenfor eksisterende reservater i kommunen ikke vært prioritert i dette prosjektet.

Sigve Reiso, Tom Hellig Hofton og Jon Klepsland fra Siste Sjanse har utført feltregistreringene sommer og høst 2005. De økonomiske rammene har vært ca kr. 120 000,- hvorav Fylkesmannens Miljøvernavdeling har bidratt med kr. 50.000,-.

2.2. Databehandling

Data fra alle 159 områdene er lagt inn i databasen Natur2000 (Naturkart DA 2000) som Rendalen kommune skal bruke for å behandle naturdata. Se metodekapittelet for en forklaring av basens oppbygning. Lokalitetene er digitalisert av Siste Sjanse i kartbehandlingsprogrammet ArcView.

2.3. Rapportering

Denne rapporten beskriver metode, generell informasjon om naturgrunnlag i kommunen, statistikk over naturtyper og rødlistearter, samt en nærmere diskusjon om enkelte spesielle naturtyper og artsgrupper/arter. Metodebeskrivelsen for naturtypekartleggingen er meget summarisk og for en utdyping vises det til innledende kapitler i DN håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 1999a). For mer inngående og fullstendige områdebeskrivelser vises det til Naturbasen (Direktoratet for Naturforvaltning 2005).

3. Metode

For en gjennomgang av anbefalt metodikk for prosjektet, vises det til kapitlene 1-4 og 6 i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 1999a). I det resterende av metodekapittelet i denne rapporten gis kun en summarisk gjennomgang av noen viktige metodiske punkter.

3.1. Kriterier for å skille mellom svært viktige, viktige og lokalt viktige områder

Vi vil understreke at alle områder som er plukket ut og prioritert i dette prosjektet er viktige for biologisk mangfold. I tillegg kommer helt sikkert en del lokaliteter vi ikke har klart å registrere i løpet av prosjektet, først og fremst pga. begrenset tid i en så stor kommune som Rendalen. Til sammen utgjør de en viktig del av nettverket av lokaliteter/områder som skal være bærebjelken for bevaring av biologisk mangfold i Rendalen kommune. De ulike naturtypene er vurdert individuelt og ikke satt opp mot hverandre. Verdisetting er ment som et hjelpemiddel *innen* hver naturtype eller hovedtype. Verdien må ikke brukes til å rangere lokaliteter som ikke tilhører samme hovedtype.

Rangeringen/verdisettingen av naturtyper er en avveining som bør basere seg på bruk av flere kriterier. I lista under er de viktigste kriteriene som er brukt i Rendalen kommune gjengitt (lista bygger på DN-håndbok 13: kap. 6.2. og egne momenter):

- Størrelse og velutviklethet
- Arrondering
- Grad av inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Kontinuitetspreg
- Artsrike utforminger
- Utforminger med viktig biologisk funksjon
- Utforminger i sterk tilbakegang (lokalt, regionalt, nasjonalt)
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

Enkelte kriterier, som forekomst av rødlistearter og grad av inngrep, er rimelig objektive og lette å vurdere. Andre kriterier forutsetter større grad av skjønn og lokalkjennskap til kommunen og regionen.

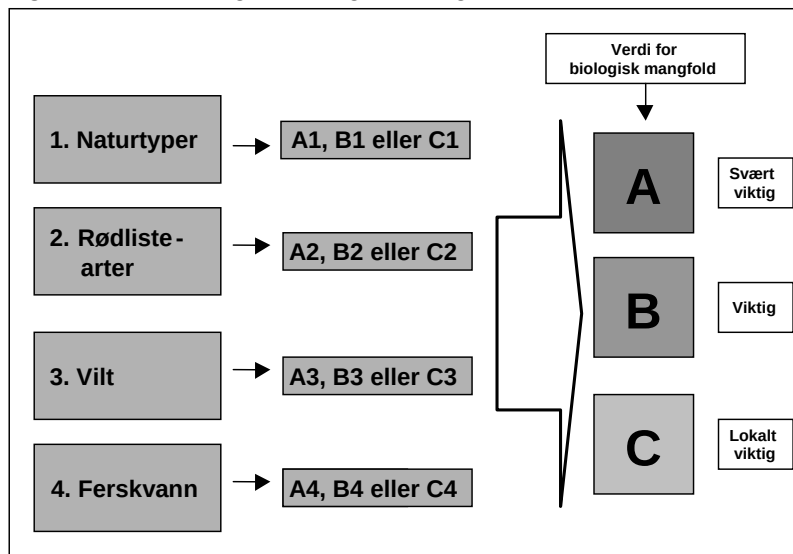
Skjematisk er det fire komponenter ("delverdier") som skal avgjøre den endelige verdien til en lokalitet; *Naturtypeverdi, status til eventuelle funn av rødlistearter, høyeste viltvekt og data fra ferskvann* (se figur 1). Alle temaene skal verdisettes til A (svært viktig), B (viktig) eller C (lokalt viktig), og den endelige naturtypeverdien er en syntese av verdiene for alle delene.

"Reglene" for verdisetting forutsetter at høyeste verdi i ett deltema skal overstyre andre deltemaer, dersom disse har lavere verdi. *Eksempel:* Dersom et av temaene får verdi A, skal naturtypen vurderes som en svært viktig lokalitet, selv om andre temaer kun når opp i B- eller C-verdi. Kommer man ut med B- eller C-verdi for *alle* temaene som er representert på lokaliteten, vil naturtypen være henholdsvis en B- eller en C-lokalitet. DN-håndbok 13 legger opp til et rigid system for verdisetting, der artsfunn i rødlistekategori direkte truet (E), sårbar (V) eller sjelden (R) automatisk gir lokaliteten verdi A. I tillegg til hovedretningslinjene i håndboka, bruker Siste Sjanse et kvalifisert skjønn for å verdisette.

Kriteriene for hvilke lokaliteter som er henholdsvis svært viktige og viktige er gitt for hver naturtype i DN-håndbok 13. Der er det gitt en faktabeskrivelse, samt kriterier for utvalgelse og verdisetting. Når det gjelder lokalt viktige områder (C-områder), er disse ikke beskrevet i

håndboka. Et brev fra DN til fylkesmennene beskriver hvordan disse områdene skal tas inn i prosjektet (Direktoratet for naturforvaltning 1999b).

Figur 1. Verdisetting av biologisk mangfold, etter DN-håndbok 13.

Naturtypekartleggingen skal i prinsippet gi oversikt over naturtyper (1) og rødliste-arter (2). Eksisterende, nye og framtidige Vilt-data (3) som overlapper med naturtyper, bør i tillegg innvirke på verdien til naturtypen. Ferskvann (4) er delvis kartlagt i kommunen, både etter håndbok 13 og håndbok 15. Dataene fra disse fire temaene bør syes sammen slik at det blir mulig å summere/vekte all kunnskap om biologiske verdier på hver lokalitet.

3.2. Behandling av data – database

Her beskrives noen av postene i databaseprogrammet Natur2000, med vekt på å forklare den praktiske bruken av basen.

Valg av naturtype

En del lokaliteter inneholder ofte mange ulike naturtyper. Det vil da være et problem å velge hvilken naturtype som skal angis for lokaliteten. Kriteriene som er brukt for utvelgelse av naturtype i en heterogen lokalitet er i hovedsak dominansforhold, samt verdien av de ulike typene som er representert. De ulike typene vil ofte være angitt i kommentarfeltet for biotopen, samt under knappen 'Registrer undernaturtyper'.

Areal

Det er ikke beregnet areal for alle naturtyper, da alle områdene er digitalisert og areal lett kan hentes fra kartdataene.

Beskrivelse/kommentar

I kommentarfeltet er det angitt en beskrivelse av vegetasjon, naturtilstand og en vurdering. Gjennom beskrivelsen skal det framgå hvilke verdier som finnes og på hvilket grunnlag biotopen er utvalgt. Alle relevante referanser skal framgå her. Informasjon fra rapporter er sterkt forkortet og forenklet. For mer utførlig informasjon henvises det til kilden. Informasjon om nasjonalt rødlistede arter, samt spesielle signalarter og andre interessante arter er lagt inn i de ulike artsregistre. Når det ikke står angitt litteraturreferanse, har informasjonen fremkommet gjennom naturtypekartleggingen, oftest i form av feltarbeid. I feltet *Kort beskrivelse til rapporter*, er det gitt en kortversjon (maks. 256 tegn) hvor de mest essensielle opplysningene fra 'Beskrivelse/kommentar'-feltet er gjengitt. Kortversjonen egner seg til eksport.

Vernestatus

I denne posten er det enkelt angitt hvilken vernestatus de enkelte lokalitetene har i dag. De fleste nøkkelbiotoper i skog har ingen vernestatus, mens reservatene har det. Enkelte områder kan være under utredning for vern.

Trusler

Her er angitt hvilken utvikling som kan være med på å ødelegge de kvalitetene som biotopen i dag har. De vanligste truslene er skogbruksdrift, opphør av beite, gjengroing eller nedbygging.

Skjøtsel og hensyn

Her står det opplysninger om forslag til skjøtsel av områder.

Område

Noen lokaliteter er blitt plassert inn i ett eller flere områder. I Rendalen er følgende områder benyttet: Osdalen, Storsjøen øst, Storsjøen vest, Hanestad, Midtre Rendal (Fra Åkrestrømmen til Øvre Rendal) og Rendalen Nord (Unnset-Finnstad og Tysla). Statskog-statsalmenninger og Borregaard skoger er benyttet som egne områder for innlagte nøkkelbiotoper. Lokaliteter som ligger i eller i tilknytning til ett eller flere av disse områdene kan dermed lett søkes frem samlet. Nye, egendefinerte områder kan legges inn av kommunen.

Forvaltningsenhet

En forvaltningsenhet er foreløpig benyttet i datasettet:

- Skjøtselsbetinget kulturlandskap

Denne inndelingen er et hjelpemiddel for sortering av lokaliteter uavhengig av geografisk beliggenhet. Kommunen bør fortsette arbeidet med å finne frem til et sett med forvaltningsenheter som er formålstjenlige for bruken av dataene (nye, egendefinerte forvaltningsenheter kan og bør legges inn).

Artsregistrene

I registrene for karplanter, vilt og "spesielle arter" er de rødlistede artene og arter som er brukt som signalarter ført opp. Vanlige arter er i noen tilfeller lagt inn. Artslister for vilt ligger i viltbasen. Kommentarfeltet i registeret for spesielle arter inneholder i noen tilfeller informasjon om hvor dataene stammer fra (dersom de ikke er fremskaffet gjennom dette prosjektet).

Sensitive data

Enkelte data bør være unndratt offentlighet, jf. offentlighetsloven §§ 5 og 6, pkt 2c. Dette kan gjelde sensitive artsopplysninger; hekkelokaliteter for truede fuglearter (f.eks. hønsehauk) eller vokseplasser for orkideer. Når det gjelder funn av sjeldne arter, kan en restriktiv offentlighetspolitikk være både heldig og uheldig og det må utvises et skjønn før data frigis. Ved hemmeligholdelse er det vanskeligere å kontrollere hva som skjer med populasjoner av sjeldne plantearter (Høiland og Wergeland Krog 1999). Sårbare forekomster risikerer å bli utsatt for tilfeldig negativ påvirkning eller ødeleggelse dersom de holdes hemmelig for de som bruker og forvalter arealet hvor forekomsten finnes. På den andre side kan offentlighet bety fare for ulovlig innsamling til private samlinger, eventuelt for salg. Ingen data er skjermet i databasen slik den blir overlevert til kommunen. Det blir eventuelt kommunens oppgave å skjerme data de mener bør unndras offentlighet, både i databasen som den ser ut nå og etter hvert som nye data legges til.

Datanøyaktighet

Noen opplysninger om spesielle arter er hentet fra offentlige herbarier og litteratur. Mange av disse artene er angitt med 1 km nøyaktighet i herbariematerialet, uten videre geografisk angivelse. Slike artsfunn har blitt vurdert, men som regel ikke inkludert i prosjektet som egne lokaliteter, siden de har en så grov oppløsning at det oftest har vært vanskelig å knytte dem til avgrensede lokaliteter. Artene må forvaltes der de faktisk finnes. Dersom en ikke vet rimelig nøyaktig hvor en art er funnet, er informasjonen kun interessant som opplysning for artens utbredelsesområde og voksested, men vanskelig å bruke i forvaltningssammenheng. Oppsøkende feltarbeid kan være vanskelig hvis nøyaktigheten og beskrivelsen av funnsted er dårlig. Under Siste Sjanse sitt feltarbeid har det blitt benyttet GPS, og nøyaktigheten på nyanskaffede data er vanligvis stor (normalt 10-20 meter).

Vurdering

Graden av dokumentasjon er høyst forskjellig fra lokalitet til lokalitet. Noen er godt undersøkt av flere observatører, mens informasjonsmengden for andre lokaliteter er liten. I feltet 'Vurdering' er det mulig å angi hvor sikker man er på dataene som er presentert for lokaliteten. Alle lokaliteter lagt inn av Siste Sjanse regnes som sikre. Når kommunen etter hvert legger inn nye lokaliteter, kan det her angis om dataene anses som usikre. Dette bør skje etter en vurdering av kilden og fylldigheten av informasjonen om den enkelte lokalitet. Det er derved mulig å bruke denne kolonnen som en pekepinn på hvor videre undersøkelser bør rettes.

3.3. Verdisetting av lokaliteter med rødlistearter.

I noen tilfeller har lokaliteter med rødlistearter i kategoriene V og R, som ifølge DNs retningslinjer skulle gitt verdien A (svært viktig), blitt nedjustert manuelt. Dette er blitt gjort ut fra en samlet faglig vurdering, der for eksempel artens tetthet og lokalitetens potensial er vurdert.

4. Naturgrunnlag

4.1. Arealfordeling

Rendalen kommune har en utstrekning på totalt 3 180 km². Av dette utgjør ferskvann 118 km² (3,7 %), og det er totalt 2 796 vann og tjern i kommunen. Av 3 061 km² fastland utgjør skog 1 688 km² (55 %) og myr 355 km² (11,6 %). Resten av arealet består av høyfjell, jordbruksarealer, bebyggelse og infrastruktur. Arealfordeling på ulike høydelag viser en overvekt av areal i intervallet 600-900 m o.h. (1 885 km², 59,3 % av totalt areal). Gjennomsnittshøyden i kommunen er 750 m o.h.. (Statens kartverk 2005).

4.2. Beliggenhet, topografi, klima og berggrunn

Rendalen kommune ligger sentralt i nordre halvdel av Hedmark fylke. Nabokommuner er Åmot (i sør), Trysil (i sørøst) Engerdal (i øst), Tolga, Tynset, Alvdal (i nord) og Stor-Elvdal (i vest).

Topografien i Rendalen domineres av tre nord-sør-gående dalfører; Østerdalen med Glomma i vest, Rendalen med Renavassdraget og Storsjøen sentralt i kommunen, og i øst dessuten skogdalen Osdalen, som drenerer ned til Osensjøen i Åmot kommune. Alle dalene drenerer sørover og er typiske U- daler med relativt bred dalbunn. Lisidene opp fra dalførene er stedvis bratte med flere markerte bekkekløfter og bratte berg. Laveste punkt i Rendalen er Storsjøen på 251 moh.

Bred dalbunn ved Øvre Rendal med Rena meandrerende i bunn.. Foto: J. Klepsland

Selv om høydeforskjellene i kommunen er ganske store er topografien, med enkelte markerte unntak, for det meste rolig og preget av avrundete former og vidstrakte, åpne landskapsrom.

Vidstrakte, slakt bølgende skogflyer dominerer store arealer på åsene mellom hoveddalførene, bare avbrutt av større og mindre områder over tregrensa. Mange større og mindre myrområder er også karakteristisk her. Generelt stiger høyden fra sør mot nordøst, og nordøstre del av kommunen består av vidstrakte høyfjellsområder der Sølén dominerer landskapet. Sølén utgjør et dramatisk brudd med de ellers rolige topografiske formene i disse traktene, med sine høye topper, store stup og nærmest alpine former. Kommunens høyeste punkt er Midtre Sølén på 1755 moh. I nord har dramatiske hendelser under isavsmeltingen på slutten av istida skapt noen av våre mest dramatiske naturformer, ved at isdemningen som holdt tilbake Store Glomdalssjø brast og utløste en storflom som på kort tid skar ut Jutulhogget, en av Nord-Europas største canyoner.

Vest i kommunen, fra Hanestad i Østerdalen, strekker høyfjellsområdet som går under navnet Alvdal vestfjell eller Sølnekletten (etter det høyeste fjellet) seg vestover til Atndalen og Folldalen. Herfra faller de dype fjelldalene Neadalen og Tegningsdalen seg ned til Glomma.

Berggrunnen i kommunen er stort sett dominert av næringsfattig sandstein, metasandstein og granitt. Øst for Øvre Rendal og mellom Koppang og Storsjøen inngår imidlertid to større

områder med rike bergarter, hhv. dolomitt og kalkstein. Flere mindre kalkførende lag inngår lokalt også andre steder, særlig øst for Storsjøen. Avsatt morenemateriale dominerer store deler av kommunen og har stedvis stor mektighet. Dalbunnen i de store dalførene har også til dels ganske tykke breelv- og elveavsetninger (NGU 2005).

Vegetasjonssonene spenner fra sørboreal i dalbunnen langs Glomma og Rena til høyalpin i toppområdene på Sølén-massivet, altså seks ulike vegetasjonssoner. Sørboreal dekker bare en smal sone helt i lavlandet i dalbunnene. Mellomboreal dekker en del mer areal, både i store deler av de lange lisidene, betydelige deler av åstraktene omkring Storsjøen, samt i Osdalen. Store deler av åstraktene og de store skogflyene innover mot høyfjellet ligger i nordboreal sone. Det meste av fjellområdene er lavalpin sone, mens mellomalpin og høyalpin bare finnes på Sølénmassivet.

Klimatisk sett ligger Rendalen i et av de mest kontinentalt pregete delene av Norge, i regnskyggen fra fjellkjeden. Dette gir seg utslag i varme somre og kalde, relativt snøfattige vintre. Mye av nedbøren kommer som konveksjonsnedbør (bygenedbør) sommerstid. Det er likevel en klar klimatisk gradient innen kommunen, idet de sørligste åstraktene vest for Storsjøen ligger i vegetasjonsseksjon OC (overgangsseksjon) og har et klart mer humid preg enn traktene lenger nord som er i seksjon C1 (svakt kontinental seksjon) (Moen 1998).

4.3. Vegetasjon

Tørt, kontinentalt klima, mye fattig berggrunn, og grov morene gjør at store arealer domineres av fattige og tørre furuskogstyper. Lavfuruskog og bærlyngfuruskog er således de arealmessig viktigste vegetasjonstypene i kommunen. Spesielt de store skogflyene i nord og nordøst preges i stor grad av vidstrakte furuskoger, der gran bare finnes helt lokalt i tilknytning til fuktige skråninger, forsenkninger, bekkedrag og kildeutspring ("kalbekker", typisk særlig i Fuggdalen).

Større granskogsarealer finnes først og fremst i sørlige del av kommunen, der et mer humid klima og tykkere løsmasser i nord- og østvendte lisider gir bedre grunnlag for den mer krevende grana. Vestsiden av Storsjøen har de største granskogsarealene, men det er også mye granskog i brattliene inne i Osdalen, samt noe mindre arealer lenger nordover i de lange dalsidene, særlig i tilknytning til sidedaler og bekkekløfter. Granskogene er stort sett av fattige utforminger (blåbærskog), men det er også en del småbregneskog. Rikere typer som storbregneskog og høgstaudeskog dekker totalt sett små arealer, men utgjør likevel et ganske karakteristisk og rimelig konstant innslag i bunnen av en del bekkekløfter, i fuktige søkk og i konkave skråninger. Særlig i tilknytning til brattheng, lisider og kløfter, men også på flatere mark noen steder, stikker det lokalt ut kalkberggrunn som gir grunnlag for kalkpåvirket vegetasjon som rike sumpskoger, rikmyrer og kalkågurtskog. Løvtreinnslaget er for det meste sparsomt i barskogene. På høyere nivåer kommer det imidlertid inn stedvis en del bjørk. Lokalt inngår også spredt selje, rogn og osp på lavere nivåer. Særlig selje kan lokalt forekomme ganske vanlig i granskogene noen steder.

Som følge av flate dalbunner og rolig rennende vassdrag er det utviklet større arealer med velutviklete, flompåvirkete vegetasjonstyper, som flommarksskog, gråor-heggeskog, pioner- og elveørvegetasjon.

Myrene er overveiende av fattige typer. Dette gjelder særlig de store flatmyrene inne på åsene. Rikmyrer forekommer på begrensede areal i områder med underliggende kalkholdig berggrunn. Disse myrene har en ganske kravfull flora, inkludert enkelte ganske sjeldne arter.

Fjellområdene er i all overveiende grad dominert av fattige, tørre rabbesamfunn. Vidstrakte, enorme reinlav-kvitkrull-flyer er typisk for store deler av fjellene i regionen. Som følge av "lite" småskalatopografi og ofte sparsomt snødekke vinterstid er det ofte vanskelig å skille ut tydelige rabbe-snøleie-gradienter i disse fjellområdene. Unntak gjelder der kløfter og dype bekkedaler har skjært seg inn i fjelltraktene. Sølen-massivet (mellom- og høyalpin sone) består i stor grad av golde steinurer uten sammenhengende vegetasjon. Vi kjenner ikke til rike partier i fjellområdene i Rendalen, men det kan likevel ikke utelukkes at rikere berggrunn lokalt kan finnes i bratte skjæringer og berg.

Kulturlandskapet i Rendalen er stort sett intensivt drevet, oppdyrket eller i en kraftig gjengroingsfase. Stedvis finnes allikevel mindre rester av lite gjødselspåvirkede areal, særlig knyttet til bratte beitebakker og til magre og steinete partier. Typiske kulturbetingede arter registrert i kommunen er blåkløkke, engfrytle, rødknapp, engknoppurt, småengkall, prestekrage, gjeldkarve, ryllik, gulaks, katterot, harerug, finnskjegg, tveskjeggveronika m.fl. Enkelte lokaliteter har innslag av mer eksklusive arter som marinøkkel, flekkgrisøre, flekkmure, dunhavre, hårstarr, brudespore og dunkjempe.

Artsrik eng på morenevoll ved Øygarden N. Foto: J. Klepsland

5. Naturtyper og arts mangfold i Rendalen

5.1. Oversikt over kartlagte naturtyper

Det er kartlagt 163 lokaliteter med viktige naturtyper i Rendalen kommune. 28 lokaliteter er verdisatt som svært viktige (verdi A), 59 som viktige (verdi B) og 76 som lokalt viktige (verdi C), se tabell 1.

Tabell 1. De ulike hovednaturtyper og naturtyper som er registrert, antall lokaliteter med hver type, og antall lokaliteter med verdi 'svært viktig' (A), 'viktig' (B) og 'lokalt viktig' (C).

Hovednaturtype	Naturtyper	Antall	A	B	C
Ferskvann/våtmark	Andre viktige forekomster	4		1	3
	Dammer	6	6		
	Fossesprøytsoner	3	3		
	Rike kulturlandskapssjøer	1		1	
	Større elveører	1		1	
	Viktige bekke drag	2	1	1	
Kulturlandskap	Naturbeitemark	10	1	4	5
	Slåtteeenger	2		1	1
	Småbiotoper	1			1
Myr	Intakt lavlandsmyr	1		1	
	Rikmyr	4	1	3	
Rasmark, berg og kantkratt	Sørvendte berg og rasmarker	2	1		1
Skog	Bekkekløfter	13	2	1	10
	Brannfelt	1	1		
	Gammel lauvskog	7	1	3	3
	Gråor-heggeskog	1	1		
	Kalkskog	6	3	3	
	Rikere sumpskog	4			4
	Urskog/gammelskog	94	7	39	48
Totalt		163	28	59	76

Skog dominerer i materialet, både mht. antall og areal. Av de 163 registrerte lokalitetene ligger 126 i skog. Skogbiotopene er fordelt på 7 ulike naturtyper, hvorav urskog/gammelskog er den vanligste typen. Urskog/gammelskog favner både gammel granskog og gammel furuskog.

5.2. Spesielle naturtyper i Rendalen – ansvarstyper

Det er i dette prosjektet kartlagt enkelte naturtyper med spesielt store verdier knyttet til biologisk mangfold. Dette er naturtyper som er særlig viktige, enten fordi de er naturlig sjeldne, sterkt truet av inngrep, har vist særlig kraftig tilbakegang i historisk tid, eller er spesielt biologisk rike. Vi vil særlig framheve følgende tre naturtyper i kommunen:

1. Urskog/gammelskog av furu
2. Fossesprøytsoner/bekkekløfter
3. Viktige bekke drag i dalbunnen i hoveddalførene

Dette er naturtyper som kommunen bør betrakte som ansvarstyper for Rendalen (dvs. at de delvis er dårlig utviklet og sjeldne i andre deler av landet) og som bør bli gjenstand for særlig stor oppmerksomhet i forvaltningen.

5.2.1. Urskog/gammelskog av furu

Gammel naturskog av furu er en skogstype som først i de seinere årene har fått den fokus typen fortjener. Dette er skog som skiller seg ut ved sin tilstand, dvs. at skogen i stor grad har unngått større hogstinngrep og derfor har utviklet viktige egenskaper som mye død ved, gamle trær, og høy kontinuitet i disse elementene. Furuvirke har vært ettertraktet som bygningsvirke, tømmer og brensel i svært lang tid. Kombinert med furuskogens lange omløpstid og meget lang leveransetid på viktige nøkkelementer her dette ført til at virkelig gammel furuskog har blitt svært sjeldent, og artsmangfoldet knyttet til disse skogene er i dag sterkt truet. De gjenværende rester som fortsatt finnes har derfor stor bevaringsverdi i nasjonal målestokk. Engerdal-

Furuskog med mye død ved i brattliene øst for Storsjøen. Foto: S. Reiso

Femundstraktene skiller seg ut ved å ha stor tetthet av slike miljøer. En betydelig lenger skogbrukshistorie i Rendalen har ført til at slike miljøer er betydelig sjeldnere her, men flere til dels svært verdifulle lokaliteter er registrert i dette prosjektet. Disse skogene ligger først og fremst i bratte skrenter på østsiden av Storsjøen. Særlig skiller skrentene rundt Valsjøberget seg ut med store areal lite påvirket furuskog. Områdene er lite påvirket både historisk og i nyere tid og har store mengder død furu i alle nedbrytningsstadier. Hele området har et sterkt brannpreg med tallrike gamle brannspor overalt. Et brannfelt av nyere dato inngår i de bratte vestvendte skrentene ut mot Storsjøen, noe som ytterligere høyner området verdi. Artsmangfoldet i disse skrenten framviser et uvanlig rikt utvalg først og fremst av ulike vedboende sopp, både i tetthet og antall arter. Enkelte av disse er ekstremt sjeldne. Flere typiske "urskogsarter", i tillegg til et utvalg av mer vanlige rødlistearter, er påvist i området og understreker området verdi for biologisk mangfold.

5.2.2. Fosserøyksoner/bekkekløfter

Dette er en naturtype som både er naturlig sjelden og som er blitt redusert pga. skogbruksinngrep og kraftutbygging. Dette er skog som står helt inntil større fossefall og som er avhengig av den konstante fuktigheten knyttet til fosseyret. Slike skoger kan nærmest betraktes som regnskoger, og har til dels betydelige likheter med de boreale regnskogene i Midt-Norge. Tre slike lokaliteter er påvist i kommunen, Nekfallet, Tegningfallet og Andfallet, og alle viser et særegent og svært spesialisert mangfold av fuktighetskrevede epifytter på gran. Lungeneversamfunn på gran er påvist på alle tre lokalitetene. Dette elementet er generelt meget sjeldent på Østlandet og er stort sett knyttet til boreal regnskog i Namdals-området og Nordland. På Østlandet er det bare kjent fra færre enn 10 lokaliteter. Mest interessant er funn av de to svært sjeldne direkte truede artene fossefjelllav og trønderlav på hver sin lokalitet (se kap. 5.3.2 for nærmere omtale av artene). Begge disse lokalitetene er av klar nasjonal og delvis internasjonal verdi.

5.2.3. Viktige bekkedrag i dalbunnen i hoveddalførene

Pga. flate dalbunner, sakteflytende elver og tykke løsmasser er det flere steder utviklet til dels ganske store areal med flommarksskog, elveørvegetasjon og gråor-heggeskog. Særlig langs Unnsetåa-Finnstadåa, men delvis også langs Glomma og Rena er verdifulle utforminger av disse naturtypene registrert. Disse er delvis forstyrrelsesbetinget og særlig avhengig av en

naturlig vannstandsdynamikk med jevnlig flommer. Rendalen har, sammen med Trysil og kommunene langs Glomma, et regionalt ansvar for pioner- og elveørvegetasjonen som er knyttet til store lavlandsvassdrag på Østlandet. Dette er naturtyper som har gått kraftig tilbake pga. ulike typer inngrep, som oppdyrking, drenering, flomforbygning og vedhogst. Kantsonene langs vassdragene i Rendalen har store bestander av flere kravfulle arter, både knyttet til løvskog langs kantsonene og flompåvirket grunn. Særlig er karplantefloraen rik, med en del spesielle arter. Skogsøtgras (DC), doggpil, storrap og huldregras, samt den vedboende soppen aniskjuke (V) er noen av de mest interessante artene. Disse miljøene har også viktige viltverdier, bl.a. har rike flommarksskoger noe av den høyeste tettheten av hekkende fugl som er kjent, når det gjelder antall par per arealenhet faktisk på lik linje med tropiske skoger. Flere av vegetasjonstypene knyttet til flommarksareal er oppført som truet (Fremstad og Moen 2001).

5.2.4. Andre viktige naturtyper

Granskog

Generelt har skogene i Rendalen lang brukshistorie. Kombinert med (stort sett) grei tilgjengelighet har dette ført til at andelen gammel naturskog er relativt lav. Granskogen i kommunen er generelt hardt påvirket, med sterkt redusert mengde og kontinuitet av nøkkelelementer og andre strukturer som er viktig for biologisk mangfold. Enkelte lommer med lite påvirket granskog finnes imidlertid fortsatt noen steder, særlig i tilknytning til bekkekløfter og de mest avsides fjellskogene. Disse gamle granskogene kan stedvis ha ganske velutviklete samfunn av vedboende sopp innen "taigaelementer", dvs. et sett av arter med sterkt kontinental utbredelse, mange med store krav til skogtilstanden. Her inngår også en del rødlistede arter. Her kan en trekke fram særlig Engerdal kommune, samt en større region som strekke seg omtrent fra Hanestad og sørover på østsiden av fjellkjeden ned til Åstadalen i Åmot som viktige "kjerneregioner". I Rendalen kan særlig framheves de svært viktige lokalitetene Hanestadnea og det nylig opprettede naturreservatet Grøttingnea. Karakteristiske arter i slike gamle fjellgranskoger er bl.a. de sårbare taigaskinn og sprekkjuke.

Kulturlandskap

Kulturlandskapet i Rendalen er stort sett intensivt drevet, oppdyrket eller i en kraftig gjengroingsfase. Kulturlandskapet er generelt dårlig kartlagt, men enkelte rester av ugjødslerte artsrike lokaliteter er registrert under feltarbeidet sommeren 2005. Lokalitetene er karakterisert av en artsrik flora med innslag av flere sterkt beite- og slåttebetingete arter. Kulturbetinget engvegetasjon og komplekse kulturmarkstyper har mange vegetasjonstyper som er truet (Fremstad og Moen 2001). Disse naturtypene er helt avhengige av kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde sine verdier. For å best mulig bevare den kulturbetingede floraen i årene framover må beitetrykket opprettholdes, og gjerne økes noe på flere lokaliteter. Eventuelt kan slått seinsomres gjennomføres. Ved slått er det viktig at biologisk materiale fjernes i etterkant for å oppnå ønsket effekt og hindre ekstra næringstilførsel. Bruk av gjødsel er ikke forenlig med bevaring av verdiene. Gjødsling vil føre til økt næringsrikhet og utarming av arts mangfoldet av kravfulle, konkurransesvake naturengarter. For å hindre økt næringstilgang er det også gunstig at beitedyr som føres med kraftfôr i minst mulig grad frekventerer lokalitetene.

Kalkrike områder

Kalkpåvirkede lokaliteter finnes spredt i kommunen der bl.a. kalkskog, rikmyr, rike sørberg og rikere sumpskog inngår. Spesielt utmerker områdene rundt Flendalen seg med flere

kalkrike lokaliteter der enkelte store forekomster av den kalkkrevende orkidèen marisko (DC) inngår. Her finnes rike sumpskogar i veksling med rikmyrer og rike lågurtskoger. Kalkpåvirket skog har også stort potensial for flere krevende markboende sopp (både mykorrhizasopp og jordsaprophytter). Denne gruppen er dårlig undersøkt i kommunen, men enkelte interessante funn av rødlistearter ble gjort under feltarbeidet sommeren 2005. Flere kalkpåvirkede naturtyper har truede vegetasjonstyper (Fremstad og Moen 2001).

5.3. Arter

Dette kapittelet omhandler først og fremst rødlistearter. Sopp, lav, moser, karplanter, amfibier og invertebrater er behandlet i hvert sitt avsnitt.

I totalt 68 (42 %) av de registrerte og kartlagte naturtypene er det påvist rødlistede arter. Noen få av disse er kartlagt nettopp på grunn av at det ble funnet rødlistearter på stedet, men de langt fleste har kvaliteter også utover det at de inneholder rødlistearter. Flere eldre funn av rødlistearter er belagt ved museenes herbarier. Disse gir nyttige oversikter, men er ofte angitt med for dårlig nøyaktighet til at de har noen større verdi i naturtypekartleggingen. Flere av funnene er dessuten gamle, og kan være lokalisert i områder som i dag er forringet og uegnet som leveområde for arten. Enkelte funn er fra områder som i dag er vernet og dermed ikke kartlagt som naturtyper.

Totalt 45 arter som står på den norske rødlisten (Direktoratet for naturforvaltning 1999a) er inkludert i naturtyper i Rendalen kommune pr. 2005. Av disse tilhører fem kategorien direkte truet (E), 8 tilhører kategorien sårbar (V), 5 tilhører kategorien sjelden (R), 26 tilhører kategorien hensynskrevende (DC) og en tilhører kategorien bør overvåkes (DM). Ytterligere 13 rødlistearter er kjent fra kommunen men ikke knyttet til en naturtype.

5.3.1. Rødlistede sopp

Pr. 2005, har vi oversikt over 30 forskjellige rødlistede sopp knyttet til en avgrenset naturtype i kommunen. Ytterligere 7 rødlistearter er kjent fra kommunen men ikke knyttet til en naturtype. Fire av disse er funn fra eksisterende naturreservater (tabell 2).

Av de 30 rødlisteartene kartlagt i naturtyper tilhører to kategorien direkte truet (E), 6 sårbar (V), 3 tilhører kategorien sjelden (R), og 19 tilhører kategorien hensynskrevende (DC).

Rendalen har et relativt rikt mangfold av rødlistede sopp knyttet til død ved både av furu og gran, i mindre grad også på løvtrær. Imidlertid ligger kommunen et stykke lavere enn de aller beste kommunene på Østlandet (og i landet) for denne artsgruppen, selv om 37 rødlistearter fører kommunen opp i det øvre sjiktet. Mange av artene ble påvist under dette prosjektet, men et betydelig antall er også funnet tidligere. Særlig er det grunn til å framheve ganske mange funn av rødlistede barksopp, etter Even Høggholens omfattende inventeringer av barksoppfangaen i Hedmark på 1970- og 80-tallet. Det er verdt å merke seg at det er noen relativt få lokaliteter som først og fremst bidrar til å trekke opp dette tallet. Slike lokaliteter står sentralt for bevaring av biologisk mangfold i kommunen.

I enkelte av kalkskogene kan det også forventes et ganske rikt utvalg av kravstore markboende sopp (både mykorrhizasopp og jordsaprophytter). Denne gruppen er dårlig undersøkt, først og fremst siden feltarbeidet i stor grad foregikk midtsommers, et tidspunkt da denne gruppen ikke er framme. Enkelte interessante funn ble gjort under feltarbeidet høsten 2005, bl.a. slank bananslørsopp (DC) i Osdalen, svartspettet musserong (DC) ved Strandvollberget, og gulporet fåresopp (R) i Valsjøbergliene.

Under følger en kort beskrivelse av enkelte, spesielt interessante rødlistesopp for kommunen.

Gulporet fåresopp *Albatrellus syringae* (R)

Denne markboende sopp ble funnet under ei furulåg i en bratt sørskråning på Valsjøberget. Funnet er ganske oppsiktsvekkende, da dette er omtrent det første funnet av arten ute i naturlig skog i Norge, sopp er nesten bare funnet på sterkt kulturpåvirket, moldrik mark som veikanter, parker og hager sammen med ulike løvtrær. Den synes å være en relativt nylig innkommet synantrop til Skandinavia (Ryvarden og Gilbertson 1993). Funnet fra Valsjøberget kan evt. tyde på at den også kan opptre i naturlige habitater, kanskje som en sjelden art på steder der den har stått i lang tid, men uten å bli oppdaget (primærlokalitet).

Antrodia primaeva (DC)

Denne sjeldne kjuka ble registrert på en furulåg i skrentene vest for Valsjøberget. Arten er tidligere funnet 3 ganger i Norge (Øvre Pasvik 1969, Sigdal 2001, Engerdal 2001). Offisiell rødlistekategori er hensynskrevende (DC). Basert på svenske, finske og nye norske data er den åpenbart feilklassifisert, arten framstår som en av de sterkest truede kjukene i Norden. Den er også sjelden på internasjonal skala og er hittil bare funnet i nordlige deler av Russland, Finland (ca 25 funn) og Sverige (ca 10 funn). I Sverige bedømmes arten som sterkt truet (EN), i Finland som sårbar (VU). Den er utelukkende knyttet til de aller mest urskogsneare furuskogene med høy kontinuitet, og synes særlig knyttet til stokker med store dimensjoner. Ved ett tilfelle (Sigdal) er den imidlertid også funnet på gran (i fjellgran-urskog). Arten forekommer alltid sammen med en rekke andre sjeldne arter.

Aniskjuka *Trametes suaveolens* (V)

Sjelden art, først og fremst knyttet til rike flommarksskoger langs de store vassdragene i lavlandet på Østlandet. Her vokser den på ulike vier- og pilearter. Arten virker kravfull og er nesten bare funnet på virkelig velutviklete og verdifulle lokaliteter med flommarksskog, med rikelig gamle og døde løvtrær. Enkelte gamle funn er også gjort på pil i hager, alléer og lignende, men dette er trolig sekundærlokaliteter (mange av disse funnene er gjort i nærheten av store elver/flommarker der arten trolig også har vært tilstede i naturlige habitater i nærheten). I Rendalen ble den funnet på ett sted, på selje i en godt utviklet flommarksskog ved Elvål. I alt er den nå funnet ca. 20 ganger i Norge.

Aniskjuka (V) på selje i flommarksskog ved Elvål. Foto: J. Klepsland

Nordlig aniskjuka *Haploporus odoratus* (E):

Nordøstlig, kontinental art som i Europa har tyngdepunkt i midtre og nordlige deler av Sverige, Finland og tilgrensende områder i Russland. I Norge finnes den sjelden og svært spredt fra Nord-Østerdalen til midt-Telemark, samt funn også fra Saltdal i Nordland, Valle i Setesdalen, og helt nylig også fra Eikesdalen i Møre og Romsdal og Lierne i Nord-Trøndelag (Geir Gaarder pers. medd. og egne observasjoner), i alt ca. 30 funn. Tyngdepunktet for arten i Norge er midtre Telemark og Nord-Østerdal. I Rendalen er den kun kjent fra Tegninga vest for Hanestad, der den ble funnet i 2001. Den er således aldri påvist i Rena-vassdraget, og heller ikke i Trysil-vassdraget. Kjuka vokser på gammel selje, og synes å være vanligst i regioner med mye selje i landskapet. Det er påfallende at vi ikke påviste flere funn av arten i Rendalen under feltarbeidet i 2005, til tross for at arten ble systematisk ettersøkt og et stort

antall seljer sjekket. Et viktig tiltak for denne arten (samt mange andre sjeldne arter knyttet til selje) vil være å opprettholde stor andel selje på landskapsnivå.

Prestejordstjerne *Geastrum triplex* (E):

Prestejordstjerne er en markboende saprofytt (bryter ned dødt organisk materiale). Den finnes mest i rik og skyggefull edelløvskog, særlig alm-lindeskog og rike hasselkratt, men kan også finnes i rik granskog, og på mer kulturpåvirkete lokaliteter (parker, hager etc.). Rundt 20 norske funn er kjent (Botanisk Museum 2005c og Arne Heggland pers. medd.). Jutulhogget utgjør en ekstrem innlandsutpost. Her er den funnet to ganger i alm-lindeskog.

Sprekkjuka(V) på granlåg langs Neka.
Foto: S. Reiso

Sprekkjuka *Diplomitoporus crustulinus* (V)

er kjent fra ca. 40 lokaliteter i Norge, nesten bare fra kontinentale strøk på indre Østlandet. Arten finnes hovedsakelig i gammel granskog, gjerne der skogen er gammel og sturende, med saktevoksende og smådimensjonerte trær. Den har spesielle substratkrav i forhold til mange andre naturskogs-kjucker, siden den helst vokser på relativt tynne granlæger etter trær som har vokst svært sakte. Oftest finnes den sammen med mange andre sjeldne arter, men det er også gjort enkelte funn i ellers ganske trivielle skoger. Nordøstlige deler av Hedmark er kjerneområde for arten i Norge. Arten er registrert på fire lokaliteter i Rendalen.

Tabell 2. Røddlistede sopparter registrert i Rendalen pr. 2005. Artene er listet alfabetisk etter vitenskapelig navn. For arter som ikke er avgrenset i naturtyper er kilder oppført. Røddlistekategorier følger Direktoratet for naturforvaltning (1999c); se også vedlegg 2. Flere registreringer kan være gjort på samme lokalitet.

Norsk navn	Vitensk. navn	Rød-listet	Antall naturtype lokaliteter	Kilde
Gulporet fåresopp	<i>Albatrellus syringae</i>	R	1	
	<i>Anomoporia bombycina</i>	V	1	
Brun hvitkjuke	<i>Antrodia albobrunnea</i>	DC	8	
	<i>Antrodia primaeva</i>	DC	1	
Gul snyltekjuke	<i>Antrodiella citrinella</i>	V	1	
	<i>Byssoporia terrestris</i>	R	2	
	<i>Candelabrochaete verruculosa</i>	V	-	Botanisk Museum 2005c
	<i>Ceraceomerulius albostramineus</i>	DC	1	
	<i>Ceraceomyces borealis</i>	DC	2	
Ospekjuke	<i>Ceriporiopsis aneirina</i>	DC	-	Botanisk Museum 2005c
Slank bananslørsopp	<i>Cortinarius mussivus</i>	DC	1	
Duftskinn	<i>Cystostereum murrarii</i>	DC	8	
Sprekk-kjuke	<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	V	4	
Rosenkjuke	<i>Fomitopsis rosea</i>	DC	5	
Prestejordstjerne	<i>Geastrum triplex</i>	E	1	
Langkjuke	<i>Gloeophyllum protractum</i>	DC	1	
Laksejuke	<i>Hapalopilus salmonicolor</i>	DC	1	
Nordlig aniskjuke	<i>Haploporus odoros</i>	E	1	
	<i>Hyphodontia nespori</i>	R	1	
Harekjuke	<i>Inonotus leporinus</i>	DC	1	

Norsk navn	Vitensk. navn	Rød-listet	Antall naturtype lokaliteter	Kilde
	<i>Intextomyces contiguus</i>	DC	-	Botanisk Museum 2005c
Narrepiggsopp	<i>Kavinia himantia</i>	DC	-	Botanisk Museum 2005c
Taigaskinn	<i>Laurilia sulcata</i>	V	1	
Taigapiggsinn	<i>Odonticum romellii</i>	DC	6	
Granrustkjuke	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	DC	14	
Svartsonekjuke	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	DC	21	
Rynkesinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	DC	4	
	<i>Phlebia cretacea</i>	DC	1	
	<i>Physodontia lundellii</i>	V	2	
Gammelgranskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	DC	8	
Tømmernettsopp	<i>Serpula himantoides</i>	DC	1	
Taigakjuke	<i>Skeletocutis stellae</i>		-	Botanisk Museum 2005c
Aniskjuke	<i>Trametes suaveolens</i>	V	1	
Lamellfiolkjuke	<i>Trichaptum laricinum</i>	DC	2	
Svartspettet musserong	<i>Tricholoma atrosquamosum</i>	DC	1	
	<i>Tubulicrinis evenii</i>	V	-	Botanisk Museum 2005c
	<i>Tubulicrinis hirtellus</i>	R	-	Botanisk Museum 2005c

5.3.2. Rødlistede lav og moser

Pr. 2005 er det kjent 7 rødlistede busk- og bladlav avgrenset i naturtyper i Rendalen kommune (tabell 3). Av rødlisteartene tilhører to kategorien direkte truet (E), 1 sårbar (V), 3 hensynskrevende (DC) og 1 bør overvåkes (DM).

Ulvelav, *Letharia vulpina* (DC), er den hyppigst forekommende rødlistede lavarten i kommunen. Arten er knyttet til gammel furuskog og vokser helst på eldgamle, tørre furugadd, men kan også finnes på døde greiner på levende furu og en sjelden gang på andre treslag. Den vil ha mye lys, og forekommer oftest på myrdrag og i åpen fjellnær furuskog. Arten er registrert i 15 naturtypelokaliteter, men finnes trolig spredt i kommunen på atskillig flere lokaliteter med egnet substrat.

Med unntak av ulvelav, er de andre artene hovedsakelig knyttet til fuktige granskoger i bekkekløfter, gjerne med innslag av bergvegger.

Under feltarbeidet sommeren 2005 gjorde vi flere oppsiktsvekkende funn av fuktighetskreven lav knyttet til fossesprøytsone i kommunen. Lungeneversamfunn med flere regionalt sjeldne arter ble registrert på grantrær i alle de tre undersøkte lokalitetene (Nekfallet, Tegningfallet og Andfallet).

Grynvrenge, glattvrenge, kystårenever, skålfiltlav, muslinglav, stiftfiltlav, lungenever, skrubbenever og småfiltlav er noen av artene registrert på gran i fosserøyksoner i kommunen. Så godt utviklete lungeneversamfunn på gran er meget sjeldent på Østlandet og er nesten bare kjent fra boreal regnskog i Namdals-området og i Nordland. Spesielt interessant var funn av de to direkte truede artene trønderlav og fossefiltlav.

Den direkte truede trønderlav på tynn grankvis i fosserøyksone. Foto: S. Reiso

Trønderlav er utvilsomt den mest eksklusive av alle Lobarion-artene. Den vokser på tynne grankvister i områder med meget høy luftfuktighet. Trønderlav er tidligere funnet på fem lokaliteter i Norge, alle funnene fra boreal regnskog i Namdalen (Overhalla og Grong kommuner). I dag er det kun på én lokalitet arten fortsatt finnes, og da i form av 2-3 individer på ei gran. Arten er tidligere kjent fra et par-tre steder i et fuktig ravinesystem i Nordre Värmland i Sverige (Brattmoviken, rett sør for grensa mot Trysil), men lokaliteten er i dag utgått grunnet hogst. Dermed er Rendalslokaliteten, sammen med den ene gjenværende i Grong, de eneste kjente gjenværende lokalitetene av arten i Europa. Utenfor Europa er arten kjent fra Atlanterhavskysten av Nord Amerika (New Brunswick, Nova Scotia og Newfoundland), men er også der i tilbakegang, selv om det lokalt fortsatt er ganske sterke populasjoner noen steder. Forekomsten i Rendalen er altså av høy internasjonal interesse, både av plantegeografiske årsaker (forekomsten ”lukker” hullet mellom Trøndelag og Värmland), og bevaringsbiologisk. Arten vurderes som kritisk truet (CR) globalt (IUCN 2005).

Fossefiltlav er også meget sjelden og bare kjent fra totalt fem lokaliteter her i landet. Alle funnene er utelukkende fra lokaliteter med høy og jevn luftfuktighet. Fossefiltlav er ikke tidligere funnet i Hedmark og fra Sør-Norge kun tidligere kjent fra en fosserøysone i Nordre Land (Oppland) (Botanisk Museum 2005a). Status på lokaliteten i Nordre Land er pr i dag meget usikker etter omfattende kraftutbygging i vassdraget på slutten av 80-tallet. Individer av fossefiltlav ble sist påvist i området i 1996, men individene var tydelig tørkestresset og i tilbakegang (Tor Tønsberg pers. medd.). Globalt er arten bare kjent fra Europa, med flest funn i Sverige, noen få i Finland og Russland, og ett funn fra Alpene (Thor og Arvidsson 1999).

Den direkte truede fossefiltlav på tynn grankvist ved Nefallet. Foto: S. Reiso

I tillegg til disse er flere krevende skorpelav knyttet til død ved og gamle trær registrert i kommunen. Skorpelav er en artsgruppe som ennå ikke er vurdert for rødlista, men flere er aktuelle kandidater ved neste revisjon. Totalt 10 av de registrerte skorpelavene i kommunen er slike kandidater, og er derfor ført opp i artslisten i tabell 3.

En gjennomgang av mosedatabasen ved Botanisk Museum (Botanisk Museum 2005b) gav ingen funn av rødlistede moser i Rendalen. En viktig årsak til dette er at mosefloraen generelt er svært dårlig undersøkt i kommunen, og ved nøyere kartlegging vil en forvente at enkelte rødlistede og andre interessante arter vil kunne dukke opp.

Tabell 3. Rødlistede busk- og bladlav, samt skorpelav som er rødlistekandidater ved neste revisjon(*) i Rendalen pr. 2005. Artene er listet alfabetisk etter vitenskapelig navn. Rødlistekategorier følger Direktoratet for naturforvaltning (1999c); se også vedlegg 2. Flere registreringer kan være gjort på samme lokalitet.

Norsk navn	Vitensk. navn	Rød-listet	Antall naturtype lokaliteter
Praktlav	<i>Cetrelia olivetorum</i>	DC	1
Trønderlav	<i>Erioderma pedicellatum</i>	E	1
Fossefiltlav	<i>Fuscopannaria confusa</i>	E	1
Ulvelav	<i>Letharia vulpina</i>	DC	15
Skoddelav	<i>Menegazzia terebrata</i>	DC	2

Norsk navn	Vitensk. navn	Rød-listet	Antall naturtype lokaliteter
Brundogglav	<i>Physconia deterosa</i>	DM	1
Trådragg	<i>Ramalina thrausta</i>	V	3
Langnål	<i>Chaenotheca gracillima</i>	*	1
	<i>Chaenotheca hispidula</i>	*	1
Taiganål	<i>Chaenotheca laevigata</i>	*	2
Skyggenål	<i>Chaenotheca stemonea</i>	*	3
Sukkernål	<i>Chaenotheca subroscida</i>	*	7
Rimnål	<i>Chaenothecopsis viridialba</i>	*	2
Gråstobeger	<i>Cyphelium inquinans</i>	*	1
Trollstobeger	<i>Cyphelium karelicum</i>	*	1
Rotnål	<i>Microcalicium ahlneri</i>	*	1
Rustdoggnål	<i>Sclerophora coniophaea</i>	*	1

5.3.3. Rødlistede karplanter

Pr. 2005 kjenner vi til 5 rødlistede karplanter avgrenset i naturtyper i kommunen. 2 tilhører kategorien sjelden (R) og 3 tilhører kategorien hensynskrevende (DC). Ytterligere 6 rødlistearter er kjent fra kommunen men ikke knyttet til en naturtype (Botanisk Museum 1998), se tabell 4.

Karplantefloraen i Hedmark er utførlig beskrevet i flere publikasjoner fra Fylkesmannen. Vi For mer inngående informasjon om de enkelte artene, utbredelsesmønstre, og regioner viser vi til disse rapportene: (Haugan og Often 1998; Often A. m. fl. 1998).

Marisko (DC) er den mest hyppig forekommende rødlistede karplanten i kommunen med 5 lokaliteter. Den kalkkrevende arten finnes stedvis tallrik på mindre områder påvirket av kalkrik berggrunn, gjerne langs fuktige søkk og i bratte ller påvirket av anrikt sigevann. De fleste forekomstene er påvist i Flendalen, øst for Storsjøen. Trolig finnes arten på flere lokaliteter enn det som er kartlagt.

Skogsøtgras (DC) inngår i til dels rike forekomster i flommarksskogene langs vassdragene i Øvre Rendal. Arten er i dag sjelden, med nasjonalt tyngdepunkt i Hedmark, først og fremst i Sør-Østerdal der det er ganske mange lokaliteter. Forekomstene i Rendalen er imidlertid rike, og kanskje av de største i Hedmark. Det er en karakterart for rike sump- og flommarksskoger med en rik og kravfull flora. Ofte finnes den sammen med en del andre sjeldne arter, bl.a. huldregras.

Skogsøtgras (DC) i rik sumpskog langs Unsetåa. Foto: S. Reiso

Tabell 4. Rødlistede karplanter i Rendalen pr. 2005. Artene er listet alfabetisk etter vitenskapelig navn. For arter som ikke er avgrenset i naturtyper er kilder oppført. Rødlistekategorier følger Direktoratet for naturforvaltning (1999c); se også vedlegg 2. Flere registreringer kan være gjort på samme lokalitet.

Norsk navn	Vitensk. navn	Rød-listet	Antall naturtype lokaliteter	Kilde
Handmarinøkkel	<i>Botrychium lanceolatum</i>	DC	-	Botanisk Museum 1998
Jemtlandsstarr	<i>Carex jemtlandica</i>	DC	-	Botanisk Museum 1998

Norsk navn	Vitensk. navn	Rød-listet	Antall naturtype lokaliteter	Kilde
Finnmarksstarr	<i>Carex laxa</i>	R	1	
Trillingstarr	<i>Carex tenuiflora</i>	R	1	
Marisko	<i>Cypripedium calceolus</i>	DC	5	
Elvebunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. glauca</i>	DC	-	Botanisk Museum 1998
Skogsøtgras	<i>Glyceria lithuanica</i>	DC	2	
Svartkurle	<i>Nigritella nigra</i>	V	-	Botanisk Museum 1998
Trollnype	<i>Rosa pimpinellifolia</i>	R	-	Botanisk Museum 1998
Sjøpiggeknope	<i>Sparganium gramineum</i>	R	-	Botanisk Museum 1998
Dalfiol	<i>Viola selkirkii</i>	DC	1	

5.3.4. Rødlistede amfibier

Begge de to rødlistede amfibiene liten salamander (V) og stor salamander (E) er kjent fra kommunen. Liten salamander er registrert i totalt fem dammer og stor salamander er registrert i to dammer. Sett bort fra to funn spredt nord i kommunen (sør for Jutulhogget og i Øvre Rendal) er alle funnene konsentrert på et relativt lite areal (1-2 km²) ved Lomtjernene sørøst for Åkrestrømmen. Flere av funnene i kommunen er gamle og stammer fra enkeltobservasjoner og stikkprøvemessige undersøkelser fra hhv. 1936, 1974, 1977 og 1992 (Dolmen og Strand 1997 og Per Helge Bjøntegaard pers medd.). En større kommunal amfibiekartlegging ble utført i 1995 og 2000 der 81 dammer og tjern ble undersøkt (Strand og Paulsen 2000). Til tross for at de undersøkte mange dammer fant de få nye salamanderlokaliteter (liten salamander i tre dammer og stor salamander i en dam). Ved fremtidig forvaltning av de to salamanderartene i kommunen er det viktig å bevare alle potensielle dammer i kommunen, særlig er dette viktig i nærheten av kjente lokaliteter. Amfibier kan fluktuere mht. bruk av dammer og kan skifte ynglelokalitet fra år til år og er dermed avhengig av at avstanden mellom egnede yngledammer ikke blir for stor. De største truslene for salamander lokalitetene i kommunen er trolig utsetting av fisk (spiser salamander yngel) og utbygging eller intensivt skogbruk i dammens nærområde (50-100 m). Det bør ikke utelukkes at både stor og liten salamander finnes i flere lokaliteter i kommunen, spesielt i området rundt Lomtjernene sørøst for Åkrestrømmen hvor begge artene er påvist i flere dammer.

5.3.5. Rødlistede invertebrater

Pr. 2005 kjenner vi til kun ett funn av et rødlistet insekt i kommunen. Den hensynskrevende sommerfuglen myrkleggvikler (DC) ble i 1981 registrert på Østamyra (Leif Aarvik pers. medd.). Arten er knyttet til myrområder og har vanlig myrklegg og bukkeblad som næringsplanter. Rendalen er dårlig undersøkt med hensyn på invertebrater og trolig har kommunen en rekke potensielle leveområder for flere rødlistede invertebrater, særlig knyttet til gammel barskog. Viktige miljøer for insekter i skog er særlig, varme, sørvendte skrenter med gammel skog, der nøkkelementer som grovbarkete, solsvilde stammer og død ved er viktige. Gammel, varm furuskog har for eksempel et betydelig antall sjeldne billearter i død ved.

6. Formelt vernete områder i Rendalen

I Rendalen er det per november 2005 opprettet 13 verneområder, alle naturreservater. Disse fordeles seg på 6 skogreservater, 2 våtmarksreservater, 1 myrreservat, og 4 med vernetema

geologi (mesteparten av informasjonen i dette kapitlet er hentet fra www.naturbase.no). I tillegg foregår en verneprosess på Sølen-området, totalt vurderes her 555 km² for vern (dels landskapsvernområde, dels naturreservat). Skog-, myr- og våtmarksreservater er viktige for bevaring av biologisk mangfold. Geologiske reservater har derimot få begrensninger på tradisjonell bruk (eks. skogbruk), og verdien for biomangfold er derfor ofte begrenset.

Skog

Ragnkløvhamaren på 1034 daa ble opprettet i 1993 (verneplan for barskog, fase 1). Dette er en floristisk rik gran-naturskog, delvis på kalkgrunn, av de rikeste i denne delen av Hedmark. Her er også funnet en hel del sjeldne og rødlistede barksopp. Området ble vurdert som et regionalt svært verneverdig spesialområde (***) av Korsmo og Larsen (1994).

Vamåsen (3570 daa, opprettet 2005) er et hovedsakelig fattig furuskogsområde, samt ei mindre bekkekløft med granskog. Området er hovedsakelig en ganske hardt påvirket naturskogsrest i et ellers hardt hogd landskap, men med en del kvaliteter. Det ble vurdert som regionalt verneverdig (**) under registreringene (NINA m. fl. 2005).

Osdalssjøhøgda er kommunens største naturreservat med 48 152 daa. Etter å ha vært administrativt fredet av Statskog i lang tid ble det formelt vernet som naturreservat i 2002. Området domineres av fattige furuskoger, med små graninnslag langs bekker. Skogen er for det meste ganske hardt påvirket av plukkhogster. Korsmo & Larsen vurderte lokaliteten som et svært verneverdig typeområde (***)

Fugglia (17 052 daa, opprettet 2004) er en del av Sølen-området. Her står fattige og tørre furuskoger i veksling med smale granskogsbånd langs bekker, samt også bratte skrenter ned til Mistra. Viktige verneverdier er knyttet til sammenhengen mellom vannhusholdning og fordeling av gran og furu. Skogen er naturskog, men for det meste hardt påvirket i plukkhogstepoken. Området fikk *** av både Korsmo og Larsen (1994) og Bendiksen og Svalastog (1999).

Hårrenna (229 daa, opprettet 1993) er ei lita bekkekløft som har skjært seg ned dypt ned i lida vest for hoveddalføret litt nord for Lomnessjøen. Kløfta er bratt og trang, med gammel kalkrik granskog. Floraen er meget rik, med flere sjeldne "kløftearter". I 2004 ble her også funnet trådrag (Terje Blindheim pers. medd.).

Grøttingnea (1309 daa, opprettet 2002) er ei bekkekløft vest for Hanestad. Området består av gammel naturskog av gran som stedvis er urskogsnaer, og med et rikt artsmangfold av kravfulle naturskogsarter. Sammen med Ragnkløvhamaren er dette trolig det viktigste skogreservatet i Rendalen, biomangfoldmessig sett.

Skogreservatene fanger opp mange viktige skogkvaliteter, og spenner over de fleste skogtyper som er kjent i kommunen. Imidlertid mangler viktige typer som flommarksskog og virkelig gammel furuskog.

Våtmark/myr

Lille Sølensjø nord for Sølensjøen (areal 17 135 daa, opprettet 1981) er et stort våtmarksområde. Verneverdiene er særlig knyttet til et interessant deltaområde, rik vegetasjon og spesielt et meget rikt fugleliv.

Nekmyrene (18 739 daa, vernet 1981) ligger lengst nord i kommunen. Området består av et stort, flatt område med store myrområder og ei gjennomløpende elv. Myrene er meget viktige hekkelokaliteter for ulike våtmarksfugl.

Kommunens eneste myrreservat er Langmyra (935 daa, vernet 1990) i nordvest, som deles med Tynset kommune (ca. 25% av arealet ligger i Rendalen). Dette er et myrkompleks med mange ulike interessante myrtyper, samt også ulike sumpskogssamfunn. Mye er furumyrskog.

Geologi

Osdalen (13 340 daa, opprettet 1989) ligger nord i Osdalen. Området er ganske flatt og myrdominert, med tallrike tverrgående rogenmorener. Viktigste verneverdier er knyttet til kvartærgeologien, med alle rogenmorenene. Lokaliteten har også et ganske rikt fugleliv, bl.a. med en hettemåkekoloni.

Jutulhogget på 4 355 daa er kommunens eldste verneområde, opprettet 1959. Jutulhogget er et av Østlandets mest særpregete og dramatiske landskap, og har betydelig naturhistorisk verdi. Hogget ble dannet når Nedre Glåmsjø ble tappet ut på slutten av siste istid, noe som skapte en stor canyon. Viktigste verneverdier er knyttet til den spesielle landskapsformen. I de sørvendte skrentene står også et par interessante og svært isolerte almeforekomster. Her er den direkte truede soppen prestejordstjerne funnet to ganger.

Hanestadnea (17 762 daa, vernet 1989) ligger innerst i Neadalen vest for Hanestad. Verneformålet er her å bevare et kvartærgeologisk naturhistorisk interessant område med velformede seter og spylerenner. Området går så vidt også inn i Stor-Elvdal kommune.

Atnoset (10 681 daa (eller ca. 15 000 daa, motstridende opplysninger på Naturbase), opprettet 1989) består av to atskilte delområder, hhv. vest og øst for Glomma ved Atnglupen, høyt oppe i brattskråningene. Verdien er her særlig knyttet til seter for vannivåene for Nedre Glomsjø og Jutulhoggsjøen på slutten av istida.

7. Videre arbeid

7.1. Prioriterte oppgaver

En tilfredsstillende forvaltning av biologisk mangfold krever gode registreringer og lett tilgjengelige kart og datasett. Digitalisering av alle viktige naturtyper er en forutsetning for å sikre brukervennlighet i kommunen. Eksport av nøkkeldata fra databasen Natur2000 til egenskapstabell i GIS-programmet som benyttes kan være nyttig for å gi utfyllende opplysninger ved bruk av digitale kart. Opplysninger som tilkommer bør fortløpende kvalitetssikres av kommunen og legges inn i databasen.

I et prosjekt av denne typen, er det nærmest "uendelige" muligheter for utfyllende undersøkelser. Det er i den sammenheng viktig for kommunen å samarbeide tett med lokale ressurspersoner. Under feltarbeidet sommeren 2005 ble flere nye viktige (B) og svært viktige (A) lokaliteter registrert ved et relativt begrenset feltarbeid. Kommunen er stor og har mange interessante naturtyper, samtidig som det tidligere har vært få omfattende og systematiske undersøkelser her. Det må derfor forventes at mange verdifulle naturforekomster fortsatt ikke er kjent. Nye kartlegginger bør derfor prioriteres høyt. Inntil slike er foretatt bør kommunen være varsom med å tillate potensielt skadelige arealinngrep uten forutgående kartlegginger. Under følger en grov oversikt over oppgaver som bør prioriteres.

- Grundigere kartlegging av kulturlandskap. Dette gjelder i første rekke naturbeitemarker i hoveddalføret, men også i noen grad slåtteenger, slåttemyrer og seterlandskap. Særlig forekomst av karplanter og beitemarkssopp er aktuelle å registrere.
- Grundig kartlegging av bekkekløfter (inkludert fosserøyksamfunn) med fuktig lokalmiljø og gammel skog med kravfulle og dels rødlistede lav- og mosearter. Flere store bekkekløfter som Kiva, Otta, Mistra og Hårrenna, samt flere mindre kløfter spredt i kommunen er dårlig undersøkt.
- Generell kartlegging av biologisk interessante skogsmiljøer, med vekt på gammel løv-, gran- og furuskog, samt kalkskog. På flere private skogseiendommer i kommunen er det pr. dags dato ikke foretatt miljøregistreringer. Noen av områdene er etter tips oppsøkt sommeren 2005 og avgrenset som naturtyper, men noe helhetlig kartlegging er ikke foretatt. Når data fra en slik fremtidig miljøkartlegging foreligger, bør kommunen inkludere disse i naturbasen. Nøkkelbiotopkartleggingen av Statskogs areal avdekket mange nasjonalt viktige områder og potensialet for flere viktige områder på privat grunn vurderes som stort.
- Systematisk sjekk av flommarksareal langs hovedvassdragene. Karplanter er til en viss grad kartlagt tidligere men sopp, lav og mosefloraen er dårlig undersøkt.
- Reinventering og statussjekk av flere gamle funn av rødlistede karplanter belagt ved botanisk museum (Botanisk Museum 1998).
- Reinventering av gamle salamanderlokaliteter og nyregistreringer av dammer i hoveddalførene.

7.2. Åpenhet omkring miljødata

I forbindelse med oppfyllelsen av vilkår for sertifisering, har skogbruksnæringa de seneste par åra satt større fokus på miljøregistreringer. Alt tyder på at mange nye miljøregistreringer vil bli utført framover. Det er et krav fra ulike samfunnsaktører at miljødata i prinsippet skal være 100% offentlig tilgjengelige. Dette er også lovpålagt gjennom Miljøinformasjonsloven. Unntatt fra dette prinsippet er selvsagt sensitive opplysninger, jf. offentlighetslovens paragrafer 5 og 6, pkt. 2c. Signalene fra forvaltning og politikere går også i retning av større åpenhet omkring miljødata. Kommunens naturtypebase bør kompletteres og oppdateres etter hvert som ny informasjon tilkommer, og en gang i blant må dataene overføres til Fylkemannen i Hedmark. Herfra kvalitetssikres dataene, og et utvalg av dataene (sensitive opplysninger unntatt) videresendes til Direktoratet for naturforvaltning for utleggelse på deres offentlig tilgjengelige nettsider (Direktoratet for Naturforvaltning 2005).

8. Litteratur

- Bendiksen, E. og Svalastog, D., 1999. Barskogsundersøkelser på Østlandet i forbindelse med utvidet verneplan. NINA Oppdragsmelding 619.
- Blindheim, T., Klepsland, J.T., Larsen, B.H., Hofton, T.H. og Løvdal, I., 2004. Naturverdier i utredningsområde for vern: Sølen, Hedmark., Siste Sjanse rapport 2004 - 6.
- Botanisk Museum, 1998. Hedmarks karplanter, <http://www.nhm.uio.no/botanisk/bot-mus/he/index.htm>.
- Botanisk Museum, 2005a. Botanisk Museum. Norwegian Lichen Database (NLD): www.nhm.uio.no/botanisk/lav.
- Botanisk Museum, 2005b. Norsk Mosedatabase: http://www.nhm.uio.no/botanisk/nxd/mose/nmd_b.htm
- Botanisk Museum, 2005c. The Norwegian Mycological Database (NMD): www.nhm.uio.no/botanisk/bot-mus/sopp/soppdb.htm. Botanisk Museum
- Direktoratet for naturforvaltning, 1999a. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. Direktoratet for naturforvaltning, Trondheim, 238 s.
- Direktoratet for naturforvaltning, 1999b. Kommunenes kartlegging av biologisk mangfold. Forekomster av lokal verdi - hvordan registrere?, s. 3.
- Direktoratet for Naturforvaltning, 2005. Naturbase. <http://dnweb5.dirnat.no/nbinnsyn/>.
- Dolmen, D. og Strand, L.Å. 1997. Preliminært amfibieatlas med fylkesvis statuskommentar. NTNU, Vitenskapsmuseet, Trondheim.
- Foran, 2004. MIS registreringer på private eiendommer i Rendalen. Utskrift av resultater. Upublisert.
- Fremstad, E., 1998. Flommark langs Glåma i Hedmark. En botanisk inventering., Fylkesmannen i Hedmark. Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 7/98.
- Fremstad, E. og Moen, A., 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. Rapport botanisk serie 2001-4, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Vitenskapsmuseet. 231 s.
- Haugan, R. og Often, A., 1998. Status for truete arter i Hedmark. Karplanter. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 17/98.
- Haugset, T., 1999. Nøkkelbiotopregistrering i Rendalen. Borregaard Skoger AS. Rapport fra feltarbeid. WWF-rapport Skog nr. 1999-3.
- Heggland, A., Blindheim, T., Gaarder, G., Framstad, E., Abel, K., Bendiksen, E., Brandrud, T.E., Hofton, T.H., Reiso, S., Svalastog, D. og Sverdrup-Thygeson, A., 2005. Naturfaglige registreringer i forbindelse med vern av skog på Statskog SFs eiendommer, del 1 (2004). Årsrapport for registreringer utført i 2004. NINA rapport 44. 210 s inkl. vedlegg s.
- Høiland, K. og Wergeland Krog, O.M., 1999. Hemmelighetskremmeri eller ansvarliggjøring? Blyttia, 57(1): 10-13.
- IUCN, 2005. The IUCN Red List of Threatened Species. <http://www.redlist.org/search/details.php?species=43995>.
- Korbøl, A., 2003. Nøkkelbiotoper og hensynsområder. Statskoger og statsallmenninger i Rendalen. Prevista oppdragsrapport nr. 1/2003.
- Korsmo, H. og Larsen, H.E., 1994. Inventering av verneverdig barskog i Hedmark. NINA Oppdragsmelding 261.
- Moen, A., 1998. Najonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.
- Naturkart DA, 2000. Natur2000. Database for FilemakerPro. Programmert av Ola Wergeland Krog og Håkon Borch.
- NGU, 2005. Berggrunnskart 1:250 000. <http://www.ngu.no/kart/bg250/>
- NINA, Siste Sjanse og Miljøfaglig utredning, 2005. Verneområder av skog på Statskog SFs grunn i Hedmark.

- Often, A., 1997. Botanisk undersøkelse av sørberg i Østerdalene, Hedmark. 10/97, Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen. 68 s.
- Often A., Haugan R., Røren V. og Pedersen O., 1998. Karplantefloraen i Hedmark: Sjekkliste, plantegeografiske elementer og foreløpige utbredelseskart for 488 taksa. Fylkesmannen i Hedmark Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 6/98.
- Ryvarden, L. og Gilbertson, R.L., 1993. European Polypores. Fungiflora, Oslo.
- St meld nr 21, 2004-2005. Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Miljøverndepartementet. 1-171 s.
- St. meld. nr. 58, 1996-97. Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling - dugnad for framtida. Miljøverndepartementet.
- Statens kartverk, 2005. Arealstatistikk for Norge. Kommunevis informasjon: Karsten Lien i elektronisk brev. Fylkesvis informasjon på: <http://www.statkart.no/>
- Strand, L.Å. og Paulsen, B.N., 2000. Amfibier i Rendalen. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelinga.
- Thor, G. og Arvidsson, L. (Red.), 1999. Rødlistade lavar i Sverige - Artfakta. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Wold, O., 1987. Botaniske undersøkelser i Finstadåa/Unsetåa 1987. Fylkesmannen i Hedmark. Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 21.

Muntlige kilder:

Arne Heggland, Siste Sjanse, Arendal.
Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning, Tingvoll
Leif Aarvik, Zoologisk Museum, Oslo
Per Helge Bjøntegaard, Rendalen
Tor Tønsberg, Universitetet i Bergen
Terje Blindheim, Siste Sjanse, Oslo

8. Vedlegg

Vedlegg 1. Rødlistekategorier

Rødlistekategorier i henhold til siste utgave av den norske rødlisten (Direktoratet for naturforvaltning 1999c).

Forkortelse	Betegnelse	Definisjon
Ex	Utryddet	Arter som ikke har vært registrert i naturen de siste 50 åra. Antatt utryddede arter (forsvunnet for mindre enn 50 år siden) angis med Ex?
E	Direkte truet	Arter som er direkte truet og som står i fare for å bli utryddet i nærmeste framtid dersom de negative faktorene fortsetter å virke.
V	Sårbar	Sårbare arter med sterk tilbakegang, som kan gå over i gruppen direkte truet dersom de negative faktorene fortsetter å virke.
R	Sjelden	Sjeldne arter som ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er i en utsatt situasjon pga. liten bestand eller med spredt og sparsom utbredelse.
DM	Bør overvåkes	Kategorien omfatter arter som har gått tilbake, men som ikke regnes som truet. For disse artene er det grunn til overvåkning av situasjonen.
DC	Hensynskrevende	Hensynskrevende arter som ikke tilhører kategori E, V eller R, men som pga. tilbakegang krever spesielle hensyn og tiltak.

I tillegg tilkommer *ansvarsartene*. Ansvarsart er ingen truetetskategori, men er ment som et supplement til rødlisten. Listen over ansvarsarter skal dekke arter som bl.a. har en relativt stor andel av totalbestanden innenfor landets grenser, og som Norge derfor har et spesielt stort forvaltningsansvar for.

Vedlegg 2: Kort lokalitetsinformasjon

- 1001 Jutulhogget**, 439 daa, Sørvendte berg og rasmarker, **Svært viktig**, UTM: 600505 6875965
Jutulhogget geologisk naturreservat. Rik sørbergflora med forekomst av bla.a alm, samt funn av den direkte truede prestejordstjerne.
Ant. rødlistede arter: 3
-
- 1002 Andrå**, 348 daa, Urskog/gammelskog, **Svært viktig**, UTM: 619854 6826881
Mosaikk av gammel furuskog, løvsuksesjoner og rike sørberg.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1003 Målbekkehamaren**, 215 daa, Gammel lauvskog, **Viktig**, UTM: 620420 6822202
Bratt lise med innslag av gammel løvskog, eldre furuskog og rik sørbergflora.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1004 Skarklettene**, 91 daa, Sørvendte berg og rasmarker, **Lokalt viktig**, UTM: 618176 6834502
Sørberg med noe innslag av rik flora.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1005 Storholmen elvør**, 153 daa, Større elvører, **Viktig**, UTM: 597330 6855853
Artsrik flommarksvegetasjon på holme i Glomma.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1006 Storholmen enga**, 39 daa, Naturbeitemark, **Lokalt viktig**, UTM: 597371 6855977
Eng i gjengroingsfase. Enkelte kravfulle arter er registrert.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1007 Hanestadnea**, 1592 daa, Urskog/gammelskog, **Svært viktig**, UTM: 589191 6857218
Stort fjellgranskogsområde med beskjeden påvirkningsgrad og høy kontinuitet i dødved. En del partier med urskogspeg.
Ant. rødlistede arter: 9
-
- 1008 Rokkedalsfjellet**, 93 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 606786 6854367
Nøkkelbiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1009 Hundtjørnåsen NØ**, 11 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 606590 6854071
Nøkkelbiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1010 Hundtjørnåsen Ø**, 66 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 606678 6853794
Nøkkelbiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 3
-
- 1011 Langåsen Ø**, 146 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 607456 6853029
Nøkkelbiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1012 Hårrenna**, 38 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 611132 6853149
Nøkkelbiotop i skog, bekkekløft.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1013 Hundtjørnåsen N**, 255 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 606632 6854829
Nøkkelbiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 1

-
- 1014 Granåsen, SV**, 462 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 632791 6853426
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1015 Bekkedalsbekken**, 94 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 620733 6845697
Nøkkelpiotop i skog, bekkekløft.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1016 Tørråsen**, 310 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 622589 6839654
Nøkkelpiotop i skog, gammel barblandingsskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1017 Gravåsen SV**, 31 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 609789 6842085
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1018 Rokka Ø**, 21 daa, Gammel lauvskog, **Lokalt viktig**, UTM: 609018 6841312
Nøkkelpiotop i skog, gammel bjørkeskog med noe gran.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1019 Storbekken SØ**, 65 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 610129 6840812
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1020 Rokdalseter Ø**, 73 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 611170 6839340
Nøkkelpiotop i skog, gammel barblandingsskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1021 Svenskebrakka NV**, 36 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 613697 6840756
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1022 Nordmo Ø**, 42 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 615705 6839517
Nøkkelpiotop i skog, bekkekløft
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1023 Vollaseter S**, 446 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 612482 6840556
Nøkkelpiotop i skog, fuktig sumpskog og furumyrskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1024 Åsbrenna V**, 108 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 614095 6841122
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1025 Stortjørna V**, 80 daa, Brannfelt, **Svært viktig**, UTM: 619103 6831676
Brannfelt i naturskog av furu med mye død ved.
Ant. rødlistede arter: 5
-
- 1026 Søndre Valsjøen NØ**, 38 daa, Kalkskog, **Svært viktig**, UTM: 622082 6829847
Nøkkelpiotop i skog, kalkskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1027 Stortjern NØ**, 498 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 621134 6832563
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 0

-
- 1028 Jøgåsmyra**, 695 daa, Rikmyr, **Svært viktig**, UTM: 636786 6852023
Rikmyr med innslag av flere krevende planter.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1029 Stortjern S**, 259 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 619861 6831046
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1030 Storbekken, øvre**, 40 daa, Rikere sumpskog, **Lokalt viktig**, UTM: 628150 6830389
Rikere sumpskog og kilder langs bekk.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1031 Fallåsen V**, 131 daa, Kalkskog, **Svært viktig**, UTM: 623137 6832391
Nøkkelpiotop i skog, kalkskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1032 Skarveberget**, 240 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 624241 6830371
Nøkkelpiotop i skog, gammel barblandingsskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1033 Bekkevadbekken**, 72 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 626780 6831457
Nøkkelpiotop i skog, bekkekløft.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1034 Bekkevadbekken NØ**, 179 daa, Rikere sumpskog, **Lokalt viktig**, UTM: 627605 6831691
Nøkkelpiotop i skog, rik sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1035 Klettbekken NØ**, 68 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 628874 6829122
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1036 Otersteinen**, 19 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 618700 6832000
Store steinblokker i furuskog med rødlistede lav.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1037 Flena, nord for Klettbekken**, 279 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 627186 6829187
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1038 Lomtjern nedre**, 2,2 daa, Dammer, **Svært viktig**, UTM: 618600 6839400
Skogsdam med funn av liten salamander.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1039 Andråsberget**, 240 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 620120 6827725
Nøkkelpiotop i skog, barblandingsskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1040 Åbborbeekken Ø**, 63 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 620672 6825890
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1041 Langtjern NV**, 63 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 621299 6825102
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-

- 1042 Langtjern NV**, 2,5 daa, Dammer, **Svært viktig**, UTM: 619700 6838800
Skogsdam med funn av stor salamander.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1043 Brekka N, skogstjern**, 5 daa, Dammer, **Svært viktig**, UTM: 602400 6875000
Skogsdam med funn av liten salamander.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1044 Rokdalseter Ø 2**, 139 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 610907 6839902
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1045 Abbotstjerna**, 182 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 637830 6842948
Kjerneområde i verneforslag, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1046 Fjellkroken**, 167 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 638314 6838622
Nøkkelpotop i skog, restaureringsområde furuskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1047 Kvernesvullen**, 202 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 638987 6834568
Nøkkelpotop i skog, gammel barblendingsskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1048 Bjørbekkåsen V**, 369 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 640512 6831907
Nøkkelpotop i skog, gammel barblendingsskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1049 Måsåveltåsen Vest**, 8 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 643436 6828927
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1050 Bjørbekkøya sør**, 8 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 642517 6828460
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1051 Veslemo -Matsekkkjeret**, 114 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 643474 6822967
Nøkkelpotop i skog, fattig sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1052 Veslemo og Matsekkkjeret**, 40 daa, Gammel lauvskog, **Viktig**, UTM: 642979 6823513
Nøkkelpotop i skog, gammel løvskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1053 Veslemo og Matsekkkjeret 2**, 27 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 642825 6823666
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1054 Døvhanstjerna**, 16 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 643434 6824400
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog-sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1055 Døvhanstjerna 1**, 25 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 642900 6825375
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-

- 1056 Søndre Raudfjellet V**, 430 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 645817 6823229
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1057 Øverbekken Ø**, 253 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 645377 6825159
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1058 Storbekken**, 237 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 645045 6825709
Kjerneområde i verneforslag, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1059 Øverbekken V**, 119 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 644513 6825328
Kjerneområde i verneforslag, sumpskog
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1060 Måsåveltåsen**, 115 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 644350 6828265
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1061 Veslebudalen V**, 26 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 597383 6858999
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1062 Kletvollen**, 7 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 613942 6845508
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1063 Vestabekken**, 12 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 614578 6845997
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1064 Utsikten**, 42 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 614767 6845655
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1065 Åkerådalen**, 43 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 614021 6844955
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1066 Åsvollen SØ**, 20 daa, Rikere sumpskog, **Lokalt viktig**, UTM: 621605 6824134
Intermediær gran-bjørkesump.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1067 Vamåa**, 286 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 623518 6837050
Gammel granskog i bekkedal, vestre del er kjerneområde i verneforslag..
Ant. rødlistede arter: 3
-
- 1068 Vamåa S**, 285 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 624361 6837340
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1069 Renåfjellet N**, 127 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 624445 6844165
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-

- 1070 Østre Renåa V**, 26 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 626875 6842755
Nøkkelpotop i skog, fattig sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1071 Renåtangen N/Ø**, 64 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 626228 6842697
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1072 Aursjøbekken V**, 33 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 637553 6853577
Nøkkelpotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1073 Nedre Aursjøtjønna**, 12 daa, Gammel løvskog, **Viktig**, UTM: 637793 6852464
Nøkkelpotop i skog, gammel bjørkeskog
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1074 Femundselva**, 82 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 639887 6853296
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1075 Strupmyrbekken**, 16 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 631148 6853828
Nøkkelpotop i skog, fattig sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1076 Knappen S**, 320 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 638700 6854133
Nøkkelpotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1077 Hollfossen N**, 22 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 630373 6852403
Nøkkelpotop i skog, fattig sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1078 Misterlidamvegen**, 330 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 626128 6853947
Nøkkelpotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1079 Misterdamvegen**, 24 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 627301 6852718
Nøkkelpotop i skog, fattig sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1080 Mistar V**, 29 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 626471 6852186
Nøkkelpotop i skog, fattig sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1081 Våråsen Ø**, 217 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 625271 6851649
Nøkkelpotop i skog, gammel furuskog
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1082 Storbekken**, 46 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 626710 6850562
Nøkkelpotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1083 Balstadmistersætra**, 39 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 627533 6850040
Nøkkelpotop i skog, gammel furuskog
Ant. rødlistede arter: 0
-

- 1084 Kvitåsen Ø**, 148 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 635286 6844484
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1085 Lauvåskampen NØ**, 180 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 639467 6829556
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1086 Skjerbekkkrandkollen**, 121 daa, Urskog/gammelskog, **Svært viktig**, UTM: 639492 6828132
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1087 Lauvåstjørnbekken**, 86 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 639400 6826831
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1088 Lauvåstjørna S**, 28 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 639132 6826559
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1089 Oterbekken Ø**, 62 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 637658 6826049
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1090 Oterbekken**, 29 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 637680 6825539
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1091 Villdalen**, 271 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 635855 6827130
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1092 Bekken V**, 44 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 642081 6821487
Nøkkelpiotop i skog, fattig sumpskog
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1093 Neka V**, 3 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 607968 6882787
Gammel fuktig granskog med endel død ved langs Neka.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1094 Nekfallet**, 22 daa, Fossesprøytsoner, **Svært viktig**, UTM: 608212 6883113
Fossesprøytzone med rik flora og flere fuktighetskrevenne lav på trestammer bla.a den direkte truede fossefiltlav.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1095 Neka**, 111 daa, Bekkekløfter, **Svært viktig**, UTM: 608628 6883559
Markert bekkekløft med eldre granskog og spredte nøkkelelementer.
Ant. rødlistede arter: 5
-
- 1096 Kletten SV**, 203 daa, Rikmyr, **Viktig**, UTM: 629288 6827337
Mindre rikmyrspartier med innslag av krevende planter.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1097 Andfallet**, 24 daa, Fossesprøytsoner, **Svært viktig**, UTM: 620647 6826077
Fossesprøytzone med rik flora og flere fuktighetskrevenne lav på berg og trestammer.
Ant. rødlistede arter: 1

-
- 1098 Kvernberget**, 249 daa, Urskog/gammelskog, **Svært viktig**, UTM: 624199 6818189
Gammel furuskog med endel død ved i bratt vestvendt skrent.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1099 Store Byringen Ø**, 927 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 629402 6821884
Eldre granskog i bratt østvendt lise. Området har flere registrerte MIS biotoper.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1100 Skarvberget Ø**, 403 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 624688 6830489
Eldre furuskog med spredte innslag død ved og gamle trær
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1101 Skarvberget V**, 375 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 623951 6830244
Eldre gran og furuskog med spredte innslag død ved og gamle trær
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1102 Vamåsen V**, 185 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 624560 6836214
Kjerneområde i verneforslag, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 3
-
- 1103 Osdalen I**, 17 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 636066 6840785
Kjerneområde i verneforslag, fattig sumpskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1104 Osdalen III**, 22 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 635999 6841436
Kjerneområde i verneforslag, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1105 Osdalen IV**, 14 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 636502 6842002
Kjerneområde i verneforslag, gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1106 Langtjørnan S**, 30 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 644588 6826776
Kjerneområde i verneforslag, sumpskog
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1107 Nordre Steinfjellet V**, 1822 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 616609 6859189
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1108 Volltjørna S**, 687 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 618724 6856033
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog
Ant. rødlistede arter: 4
-
- 1109 Fuggsjømyrene V**, 150 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 618778 6851749
Nøkkelpiotop i skog, gammel granskog-sumpskog
Ant. rødlistede arter: 6
-
- 1110 Steinfjellet-Veråsen**, 444 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 624237 6851614
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1111 Sandnupen**, 472 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 628034 6858241
Nøkkelpiotop i skog, gammel furuskog
Ant. rødlistede arter: 0

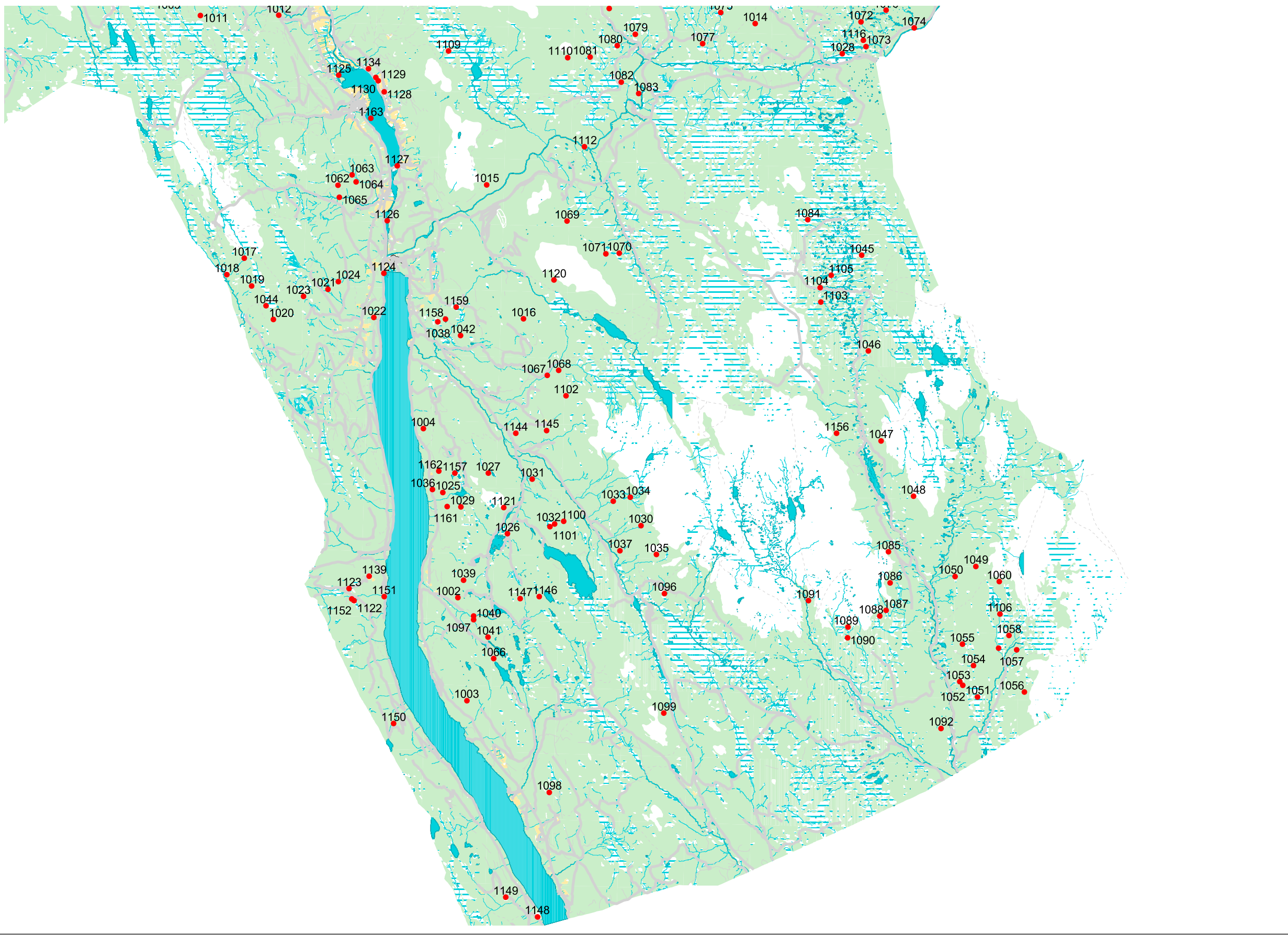
-
- 1112 Mistra-Renåa**, 471 daa, Bekkekløfter, **Svært viktig**, UTM: 624840 6847634
Nøkkelpotop i skog, bekkekløft
Ant. rødlistede arter: 6
-
- 1113 Horndalen**, 10 daa, Naturbeitemark, **Viktig**, UTM: 623249 6867215
Naturbeitemark med flere naturengarter
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1114 Nysetra**, 6 daa, Naturbeitemark, **Lokalt viktig**, UTM: 627361 6870049
Naturbeitemark i gjengroingsfase.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1115 Mistsjøhaugen**, 30 daa, Naturbeitemark, **Viktig**, UTM: 627428 6873608
Naturbeitemark med flere naturengarter.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1116 Aursjøvola**, 43 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 637682 6852734
Nøkkelpotop i skog, gammel furuskog
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1117 Tegninga**, 1443 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 593648 6864427
Bekkekløft med eldre gran og furuskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1118 Tegningdalen S**, 608 daa, Gammel lauvskog, **Svært viktig**, UTM: 595428 6862620
Liside med stor andel gamle seljer. Funn av den direkte truede Nordlig aniskjuke.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1119 Tegningfallet**, 60 daa, Fossesprøytsoner, **Svært viktig**, UTM: 597411 6861911
Bekkekløft/canyon med fosserøyksone. Meget viktig lokalitet med flere fuktighetskrevende arter.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1120 Renåfjellet SV**, 722 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 623844 6841434
Nøkkelpotop i skog, gammel furuskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1121 Valsjøberget Ø**, 584 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 621743 6830971
Gammel furuskog med endel død ved i bratt østvendt liside.
Ant. rødlistede arter: 3
-
- 1122 Sekserbua NØ**, 61 daa, Rikmyr, **Viktig**, UTM: 615187 6826621
Intermediær- til middelsrikmyr med flere krevende karplanter.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1123 Lia vest**, 15 daa, Rikmyr, **Viktig**, UTM: 614950 6827169
Middelsrik fastmattemyr med flere krevende karplanter.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1124 Åsøya**, 10 daa, Andre viktige forekomster, **Lokalt viktig**, UTM: 616142 6841536
Gruun bakevje dominert av fuktig løvskog og starrsump.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1125 Lomnessjøen N**, 527 daa, Andre viktige forekomster, **Viktig**, UTM: 614102 6850571
Variert gruntvannsområde, myr/sump og løvskog.
Ant. rødlistede arter: 0

-
- 1126 Vågenes**, 40 daa, Andre viktige forekomster, **Lokalt viktig**, UTM: 616231 6843954
Gruntvannsområde med lite tjern og starrmyrer.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1127 Kværnesodden**, 1 daa, Andre viktige forekomster, **Lokalt viktig**, UTM: 616615 6846471
Flere gamle grove furuer på finkornig elveavsetning.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1128 Lomnes**, 15 daa, Naturbeitemark, **Lokalt viktig**, UTM: 615935 6849805
Naturbeitemark med høyt beitetrykk. Noe gjødselspåvirket.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1129 Øygarden**, 23 daa, Naturbeitemark, **Lokalt viktig**, UTM: 615668 6850320
Naturbeitemark med svakt beitetrykk. Flere beitebetingete kulturvekster. Noe gjødselspåvirket.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1130 Øygarden N**, 5 daa, Slåtteeenger, **Viktig**, UTM: 615543 6850458
Eng på morenevoll som ikke lenger er i hevd. Vegetasjonen er spesielt urterik for regionen.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1131 Rena**, 1958 daa, Viktige bekkedrag, **Viktig**, UTM: 611278 6859036
Meanderende elv i kulturlandskapet med kantvegetasjon og tilhørende kroksjøer.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1132 Høye**, 47 daa, Naturbeitemark, **Lokalt viktig**, UTM: 609384 6863552
Naturbeitemark med svakt beitetrykk. Spredt med beitebetingete kulturvekster. Noe gjødselspåvirket.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1133 Høye Kirke**, 1 daa, Småbiotoper, **Lokalt viktig**, UTM: 609255 6863539
Liten flekk med artsrik engvegetasjon.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1134 Stortrøa**, 5 daa, Naturbeitemark, **Viktig**, UTM: 615200 6850851
Beitebakke som beites av hest. Spredt med beitebetingete kulturvekster.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1135 Halsen Ø, Unsetåa N for bru**, 27 daa, Urskog/gammelskog, **Lokalt viktig**, UTM: 609240 6869826
Eldre granskog og bergvegger i bratt li langs Unnsetåa med endel død ved.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1136 Halsen Ø, Unsetåa S for bru**, 85 daa, Urskog/gammelskog, **Svært viktig**, UTM: 609130 6869320
Flommarkskog og rik eldre granskog med flere rødlistede arter.
Ant. rødlistede arter: 3
-
- 1137 Unset V, Unsetåa**, 54 daa, Gammel lauvskog, **Lokalt viktig**, UTM: 609576 6872706
Rasutsatt elvekant i finkornet morenemateriale med løvskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1138 Elvål**, 206 daa, Gråor-heggeskog, **Svært viktig**, UTM: 608535 6867201
Større område med flomutsatt gråor-heggeskog mellom elvene Unnsetåa og Tysla. Rik flora og flere rødlistede arter.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1139 Lia**, 13 daa, Naturbeitemark, **Viktig**, UTM: 615842 6827751
Naturbeitemark med varierende beitetrykk. Beitebetingete kulturvekster finnes i bratte bakker. Noe gjødselspåvirket.
Ant. rødlistede arter: 0

-
- 1140 Løkken-Brua**, 108 daa, Naturbeitemark, **Svært viktig**, UTM: 609449 6862544
Stedvis kalkpåvirkede beitebakker med høyt beitetrykk. Flere beitebetingete kulturvekster.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1141 Nekkbecken**, 259 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 605461 6882258
Bekkekløft med gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1142 Veslengbekken**, 72 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 604903 6885254
Bekkekløft med gammel granskog.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1143 Storbekken v. Finnstad**, 613 daa, Bekkekløfter, **Viktig**, UTM: 607808 6890461
Bekkekløft med rik flora, samt eldre løv- og barskog.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1144 Flenbua N**, 18 daa, Kalkskog, **Viktig**, UTM: 622334 6834436
Kalkskog med krevende flora langs bekk.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1145 Vamsetra S**, 114 daa, Kalkskog, **Svært viktig**, UTM: 623748 6834611
Større kalkskogsområde med krevende flora.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1146 Stortjørna V**, 22 daa, Kalkskog, **Viktig**, UTM: 623616 6827010
Kalkskog med innslag av krevende flora.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1147 Andtjørnkletten S**, 36 daa, Kalkskog, **Viktig**, UTM: 622789 6826874
Kalkskog med innslag av krevende flora.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1148 Holmslia nedre**, 12 daa, Gammel lauvskog, **Lokalt viktig**, UTM: 623903 6812456
Ospesuksesjon på gammelt beite, rik flora.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1149 Holmslia øvre**, 5 daa, Slåtteenger, **Lokalt viktig**, UTM: 622442 6813309
Eldre artsrik slåtteng i gjengroingsfase.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1150 Skjerbekken**, 128 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 617098 6821067
Bekkekløft med rik flora og endel gamle løvtrær.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1151 Sagbekken**, 10 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 616560 6826841
Liten del av bekkekløft med endel ferske læger og kalkpåvirket flora.
Ant. rødlistede arter: 4
-
- 1152 Sekserbua NØ, sump**, 12 daa, Rikere sumpskog, **Lokalt viktig**, UTM: 615061 6826701
Mindre parti rik sumpskog langs rikmyr med eldre granskog.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1153 Unsetåa-Finstadåa**, 1255 daa, Viktige bekkekløfter, **Svært viktig**, UTM: 607978 6880931
Mosaikkpreget kantsone langs elv med flere krevende karplanter og rike vegetasjonstyper.
Ant. rødlistede arter: 1

-
- 1154 Svartbekken**, 95 daa, Bekkekløfter, **Lokalt viktig**, UTM: 613559 6857303
Mindre bekkekløft med eldre granskog, små dimensjoner og få signalarter.
Ant. rødlistede arter: 0
-
- 1155 Østamyra**, 2048 daa, Intakt lavlandsmyr, **Viktig**, UTM: 612394 6857468
Større lavlandsmyr med flere eldre funn av sjeldne arter.
Ant. rødlistede arter: 3
-
- 1156 Borveggen N**, 417 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 636939 6834753
Rik granskog med stort innslag eldre løvtrær.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1157 Stortjørna N**, 161 daa, Urskog/gammelskog, **Viktig**, UTM: 619600 6832556
Eldre furuskog med noe død ved spredt.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1158 Lomtjern nedre**, 28 daa, Dammer, **Svært viktig**, UTM: 619006 6839540
Skogsdam med funn av liten og stor salamander.
Ant. rødlistede arter: 2
-
- 1159 Lomtjern øvre**, 53 daa, Dammer, **Svært viktig**, UTM: 619478 6840111
Skogsdam med funn av liten salamander.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1160 Skomakertjønna**, 5 daa, Dammer, **Svært viktig**, UTM: 610437 6863042
Skogsdam med funn av liten salamander.
Ant. rødlistede arter: 1
-
- 1161 Valsjøberget V**, 1828 daa, Urskog/gammelskog, **Svært viktig**, UTM: 619474 6830670
Stort sammenhengende furuskogsområdet med høy kontinuitet i død ved og mange rødlistede arter.
Ant. rødlistede arter: 11
-
- 1162 Strandvollberget**, 208 daa, Urskog/gammelskog, **Svært viktig**, UTM: 618897 6832642
Eldre gran og furuskog, med innslag av gamle løvtrær. Stort arts mangfold innen flere ulike artsgrupper.
Ant. rødlistede arter: 8
-
- 1163 Lomnessjøen**, 3546 daa, Rike kulturlandskapssjøer, **Viktig**, UTM: 615800 6848800
Større meso-eutrof innsjø med flere regionalt sjeldne arter.
Ant. rødlistede arter: 0

Prikkart over kartlagte naturtypelokaliteter i Rendalen kommune, søndre del.

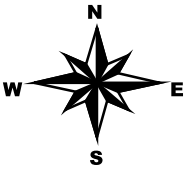
Symbolforklaring

- Naturtypelokalitet (senterpunkt)

Markslag

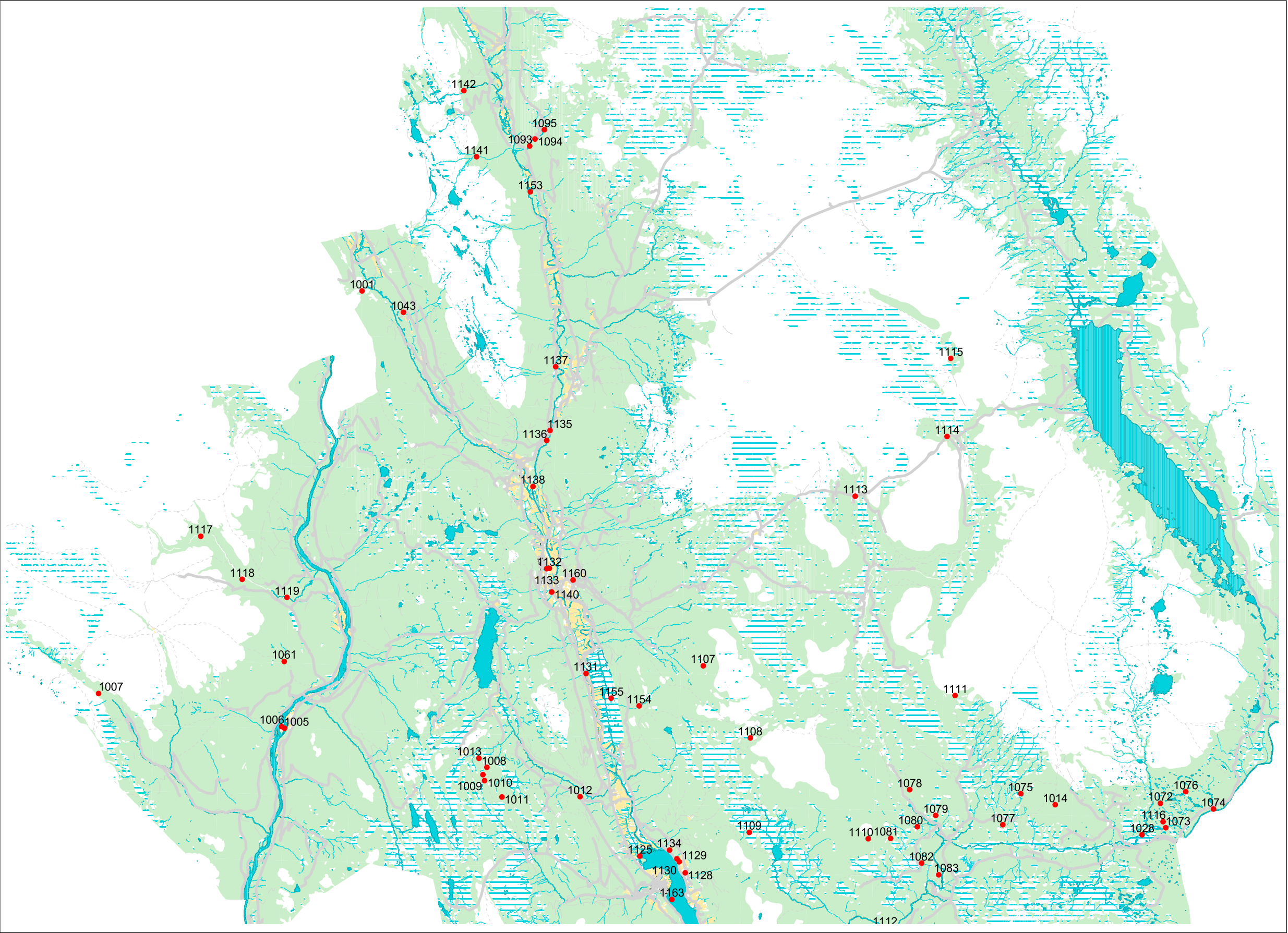
- DyrketMark
- Myr
- Skog
- TettBebyggelse

Målestokk 1:180 000

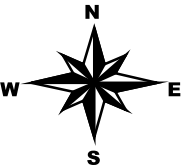
Prikkart over kartlagte naturtypelokaliteter i Rendalen kommune, nordre del.

Symbolforklaring

- Naturtypelokalitet (senterpunkt)
- Markslag
  - DyrketMark
  - Myr
  - Skog
  - TettBebyggelse

Målestokk 1:180 000

Siste Sjanse arbeider for bevaring av biologisk mangfold. Fra starten i 1992 har vi tilegnet oss kunnskap og erfaring som vi mener ansvarlige forvaltere har nytte av. Vi har utviklet en metode for å finne frem til områder som er spesielt viktige for å kunne bevare artsmangfoldet i skog (nøkkelbiotoper). Den 1. juli 2000 ble gruppa omorganisert til en selvstendig stiftelse.

Siste Sjanse arbeider både profesjonelt og ideelt. I tillegg til å tilby konsulenttjenester, arbeider vi med opplysning, forbedringer av registreringsmetodikk og vi arrangerer fagseminarer og turer. En av grunnpillarene i stiftelsen er fagrådet som består av fagpersoner innen ulike felt av biologien. Fagrådet er en kunnskapsplattform for de ansatte i stiftelsen.

Siste Sjanse tilbyr naturkartlegging, både i skog og kulturlandskap. Vi har spisskompetanse innen botanikk, zoologi og økologi og tar på oss kartleggingsarbeid så vel som utredningsrettede prosjekter. Fylkesmenn, kommuner og skognæringen er våre viktigste oppdragsgivere.

Siste Sjanse utgir en rapportserie og en notatserie:

- Siste Sjanse-rapport er sammenstillinger fra større prosjekter. De inneholder helhetlige vurderinger eller resultater fra detaljerte utredninger.
- Siste Sjanse-notat er enklere publikasjoner.

Siste Sjanse
Maridalsveien 120
0461 OSLO
Tlf: 22716095
Internettadresse: www.sistesjanse.no